

Баклана Галина · Корнуса Бося

ҮЙНЭ

4

класс

КӨДЛМШИН ДЕВТР

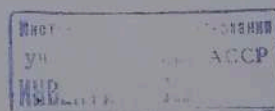

КӨДЛМШИН ДЕВТР

4-гч класс

Хальмг Таңһчин
сурһулин болн номин Министерств
барлхд зөв өгв

Элст

«Калмыкия» нертэ Таңһчин зэнглһннэ агентств

2018

УДК 81.26 (470.47)
ББК 81.2 – 922
Б 194

Авторы:

Г. Б. Бакланова, Б. Э. Корнусова

Бакланова Г. Б., Корнусова Б. Э.
Б 194 Рабочая тетрадь к экспериментальному учебному пособию «Үйр»
для 4 класса общеобразовательных учреждений РК. / Г. Б. Бакланова,
Б. Э. Корнусова. – Элиста: АУ РК «РИА «Калмыкия», 2018. – 80 с.: ил.

ISBN 978-5-7539-0850-6

© Бакланова Г. Б., Корнусова Б. Э., 2018
© Бадендаев А. А., оформление, иллюстрации, 2018
© АУ РК «РИА «Калмыкия», 2018

ЬАРГ

- 1-гч өнг. Күн дөнгөр, шовун далвагар 4
- 2-гч өнг. Туужан медси – цецн 24
- 3-гч өнг. Оли эмтнд туслхла – алдр нерн делгрх.....44
- 4-гч өнг. Дассан давтхмн.....64

Чини сурхулин шин жилин шийдвр ямаран?

1. Үгмүд дөрвн багт хуватн.

Разделите слова на четыре группы.

Медрлин эңг.

Янз.

Бэрц.

Иньгллт.

1. _____

1. _____

1. _____

1. _____

2. _____

2. _____

2. _____

2. _____

3. _____

3. _____

3. _____

3. _____

нээжлх тууж билгтэ медрлтэ ухата зог үг
авъяс сойл тоолдгуд даржнгуд үүрлх таарх

2. Нег чинртэ үгмүд ирлцүлтн.

Соотнесите синонимы.

1) үр	а) сурх
2) үүрлх	э) оньган өгх
3) дасх	б) нээж
4) сонсх	в) шикр
5) нөкл	г) нээжлх
6) нуһл	д) дөн

3. Сурврт хэрү өгтн. Зэңгс тогтатн.

Ответьте на вопрос. Составьте предложения.

Ухата күн ямаран болх зөвтэ?

Медрлэн Тууж Дөн Төрскн келэн Сойл Авъясмуд	медх өргжүлх күргх батлх	зөвтэ.
--	-----------------------------------	--------

4. Дутжах үгмүд бичтн.

Впишите недостающие слова.

Кедү?	Кедүдгч?	Кедүтэ?	Кедүлн?
			хоюрн
	хурвдгч		хурвулн
		дөрвтэ	
тавн			
		зурһата	

5. Сурврин хэрүһинь бичтн.

Напишите ответ на вопрос.

Чини сурхулин шин жилин шийдвр ямаран?

Зунар ямаран соньн йовдл чамла болв?

1. Үгмүд болн үгмүдин ниицлһс дөрвн багт хуватн.

Разделите слова и словосочетания на четыре группы.

	Хувцн.	Цаг.	Элгн-сади.	Хүрм.	
үг орулх	1. _____	1. _____	1. _____	1. _____	киилг
бөл	2. _____	2. _____	2. _____	2. _____	наһцх
махла	3. _____	3. _____	3. _____	3. _____	хәрд һарх
	4. _____	4. _____	4. _____	4. _____	
	зунын чилгчәр	давсн зунар	авһ	гер авх	зунын туршарт
	һаһа	зунын экләд	шалвр	һазаран мордх	шаһавч

2. Бәәлһнә нерд нег тооднь бичтн.

Напишите единственное число существительных.

1) авъясмуд – _____	8) наадһас – _____	15) зурачнр – _____
2) авһнр – _____	9) йөрәлмүд – _____	16) зәңгчнр – _____
3) наһцнр – _____	10) үрврмүд – _____	17) шүлгүд – _____
4) һаһас – _____	11) дуучнр – _____	18) гиичнр – _____
5) бөлнр – _____	12) биичнр – _____	19) төрлмүд – _____
6) дуд – _____	13) бичәчнр – _____	20) көдләчнр – _____
7) бис – _____	14) шүлгчнр – _____	

3. Жирһлин девснгүд чик даранднь тәвти.

Расставьте этапы жизни в правильной последовательности.

Жирһлин хаалһин девснгүд.

- _____ көгшрх
- _____ сурһульд орх
- _____ өрк-бүл болх
- 1 төрх
- _____ амрлһнд һарх
- _____ экләд көдлх
- _____ өсх
- _____ ачнр-зеенртә болх

4. Иршүлтн.

Соотнесите.

Эн цагла күн ю кенә?

а) 7	1. Сурһулян төгсәнә.
ә) 17	2. Амрлһнд һарна.
б) 23	3. Сурһульд орна.
в) 55	4. Экләд көдлнә.

Аавчн кедүгэ болв?

1. Янзар бичгн.

- 1. чини школ – школчн
- 2. чини наадхас – _____
- 3. чини нээж – _____
- 4. чини девтр – _____

Напишите по образцу.

- 5) чини насн – _____
- 6) чини йовдл – _____
- 7) чини чикн – _____
- 8) чини мал – _____

2. Ирлцүлгн.

Кен ямаран белг аавин өөнд белглв?

1. Би	а) концерт үзүллэвидн.
2. Мини ах	э) йөрэл келлэт.
3. Мадн өрк-бүлэри	б) зург белгллэв.
4. Тадн	в) кино хархла.
5. Хальмг телеүзгдл	г) дегтр өглэ.

Соотнесите.

3. Жилмүд үгэр бичгн.

- а) 1922 – миңн йисн зун хөрн хойрдгч
- э) 1873 – _____
- б) 1965 – _____
- в) 2008 – _____
- г) 2018 – _____

Напишите даты словами.

4. Текстлэ ирлцүлэд, чик үг темдглгн.

- 1. Мана өрк-бүлд аав цугтаһаснь (баахн / медэтэ).
- 2. Аав цугтаһаснь (өндр / маштг).
- 3. Үлмжин аав цугтаһаснь (ухата / цецн).
- 4. Элгн-садн дунд аав цугтаһаснь (чаһн / шулун).

Подчеркните правильное слово в соответствии с текстом.

5. Келвр тогтати.

Напишите рассказ.

Мини аавин жирһлин хаалһ.

(_____ келвр)

Шин бүүрэн кезэ йөрөлхвт?

1. Үлү үг темдглти.

Отметьте лишнее слово.

- Ааһ-сав:** суулh, цө, хээсн, серэ, шанh.
Ор-дер: хааһул, кевс, альчур, арчул, кенчр.
Өлг-эд: үкүг, таг, герлвч, нөөрслн, маралжн.
Элгн-салн: зе, ач, бөл, үй, нээж.
Хот-хол: булмг, надль, нурһн, нуһл, тоһш.

2. Үгмүдин нийцлһс тогтатн.

Составьте словосочетания.

1) шин	а) нөөрслн
2) ке	ә) бүүр
3) өргн	б) бээшн
4) эврә	в) гер
5) элвг	г) күн
6) байн	h) хот
7) өндр	д) хора
8) сарул	е) тег
9) чолун	ё) хаша

3. Зәнгс тогтатн.

Составьте предложения.

- 1) өрк-бүл / герт / мана / нүүж / шин / зунар / орв
- 2) бүүр / бээнә / захд / мана / Элстин / шин
- 3) өргн / үзгднә / хашаһас / тег
- 4) хойрдгч / бээнә / мини / давхрт / нөөрслн
- 5) бәрх / дала / хувцан / орм / бээнә
- 6) бүүрин / келв / шин / йөрәлмүд

4. Дугжах үгмүд бичтн.

Напишите недостающие слова.

Бәрсн _____ болж,
 _____ байн болж,
 _____ оln болж,
 _____ байн болж,
 _____, _____ үс ууж,

_____, _____ элвг болж,
 Кенәв гихлә,
 _____ дуудулж,
 _____ эдлж йовхитн,
 Оln _____ болтха!

5. Келвр тогтатн.

Мана гер.

Напишите рассказ.

(_____ келвр)

Сө болһн теңгр хөөхвч?

1. Наригүдин болһн оддын нерд бичгн.

- 1) м р и м г — _____
 2) а б н с — _____
 3) м б е б — _____
 4) м ү л ж — _____

Напишите названия планет и звезд.

- 5) р э п ү в — _____
 6) з р а н — _____
 7) е р т н и г й у л д — _____
 8) л н а т а н с — _____

2. Эн үүдәврмүд текстәс буулһж өңгрен цагтнь бичгн.

- 1) учрх — учрв
 2) харһх — _____
 3) босх — _____
 4) амрх — _____
 5) ирх — _____
 6) таньлдх — _____
 7) үзх — _____

Выпишите из текста форму прошедшего времени этих глаголов.

- 8) гүүдүлх — _____
 9) авх — _____
 10) хөөхх — _____
 11) харх — _____
 12) шинжлх — шинжлүв
 13) белглх — _____

3. Ирлүцүлтн. Үгмүдин ницлһс олзлад, зәңгс тогтатн.

1) керглә	а) соньмсх
2) йовдл	ә) харх
3) эсвәр	б) харһх
4) цаг	в) таньлдх
5) үүрмүдтә	г) учрх
6) медрлән	h) хөөхх
7) теңгр	д) давулх
8) густа	е) болх
9) арһ	ё) гүүдүлх

Соотнесите. Составьте предложения со словосочетаниями.

4. Үгин ницлһс чикәр ормднь тәвтн. Сурврмүдт хәрү өгтн.

Вставьте словосочетания в правильной форме. Ответьте на вопросы.

1. Зуни амрлһн ю _____?

2. Сөөһәр теңгрт ю _____?

3. Алтн һасн од теңгрт _____?

4. Алтн һасн одн ю _____?

Бийчн ямаран бээнэч?

1. Үгмүдин нийцлэс тогтатн.

- 1) шулуһар
- 2) тому
- 3) хол
- 4) халу
- 5) гесн
- 6) эм
- 7) таасго
- 8) чаңһар

Составьте словосочетания.

- а) дөрх
- э) уух
- б) күртх
- в) өвдх
- г) болх
- һ) ханях
- д) хавдх
- е) эдгх

2. Селвүд хойр багт хуватн.

Разделите советы на две группы.

Бий таасго болхла, ю кех кергтэ?

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____
- 5) _____
- 6) _____

Бий таасго болхла, ю кехм биш?

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____
- 5) _____
- 6) _____

- а) икэр ус уух
- э) шимтэ хот идх
- б) зер-земш идх
- в) шингн хот идх

- г) шикр идх
- һ) бийән дуланар бәрх
- д) эм уух
- е) даарх

- ё) кампадь-балта идх
- ж) такан шөл уух
- ж) һазаран һарх
- з) хөөнэ шөл уух

3. Иршүлтн.

Соотнесите.

1. Хол өвдхлә,
2. Ханядн күртхлә,
3. Халу дөрхлә,
4. Толһа өвдхлә,
5. Шүдн зовахла,
6. Көл хавдхла,

- а) бичэ һаза һар!
- э) бичэ шимтэ хот ид!
- б) бичэ шикр ид!
- в) бичэ хээкр!
- г) бичэ һәрэд!
- һ) бичэ киитн ус у!

4. Зэңгс тогтатн.

Составьте предложения.

- 1) хавдж / өвдг / ээжин
- 2) эм / нанд / ханядна / экм / өгв
- 3) дөржәнэв / хоолм / тиигэд / хавдж / халу

- 4) эмчд / шүдм / одлав / өвдхлә
- 5) дуланар / кергтэ / күртхлә / бәрх / тому / бийән
- 6) туста / гемтхлә / ид / бийдән / юм

Бийнх юнгад эс жицнүлсэмб?

1. Дугжаж үгмүд бичгн.

Напишите пропущенные слова.

	Киисквүрмүдин сурвүрмүд		Нег то			Олн то		
			1-гч нүр	2-гч нүр	3-гч нүр	1-гч нүр	2-гч нүр	3-гч нүр
1.	Кен?	Юн?	би	чи	эн	мадн	тадн	тедн
2.	Кенэ?	Юуна?	(1) _____	чини	энүнэ	мадна	(10) _____	теднэ
3.	Кенд?	Юунд?	нанд	чамд	(5) _____	маднд	таднд	теднд
4.	Кениг?	Юуг? Ю?	намаг	(3) _____	энүг	мадниг	тадниг	тедниг
5.	Кенэр?	Юуһар?	нанар	чамар	энүгэр	(8) _____	таднар	теднэр
6.	Кенлэ?	Юунла?	нанла	чамла	(6) _____	маднла	таднла	(12) _____
7.	Кентэ?	Юута?	нанта	(4) _____	энүнтэ	маднта	(11) _____	теднтэ
8.	Кенэс?	Юунас?	(2) _____	чамас	энүнэс	(9) _____	таднас	теднэс
9.	Кенүр?	Юунур?	нанур	чамур	(7) _____	маднур	таднур	(13) _____

2. Чик үгинь темдглгн.

Отметьте правильное слово.

1. (Бийдэн / Бийүрн) дегтр хулдж авв.
2. (Бийтэһэн / Бийэн) һэргтэ гиж санжахшив.
3. (Бийчн / Бийэсн) ямаран бээнэч?
4. Үлмж (бийднь / бийүрн) дууджана.
5. Үлмж (бийнь / бийиннь) келж өгх.
6. Нерн үкхэр, (бийэр / бий) үкг.
7. (Бийэр / Бий) көгшрдг, ухан седкл көгшрдгө.

3. Ирлцүлтн.

Соотнесите.

1. _____ юнгад ирсн уга?	а) бийэн
2. Һэрэ _____ һольшг күн гиж тоолна.	э) бийдэн
3. _____ нег сонън йовдл учрж.	б) бийдм
4. _____ бийиннь тускар юн гиж санжанач?	в) бийнь
5. Герлә _____ ю хулдж авв?	г) бийчн
6. Телескоп _____ уга билэ.	һ) бийлэнь

4. Зэңгс тогтати.

Составьте предложения.

1) бийдэн / бүшмүд / уйв / эн	4) дү / школас / ирв / бийэрнь / көвүн
2) болв / алц / бийм	5) таасго / болжана / бийм
3) һаһа / бийүрн / мана / дуудв / мадниг	

Эн сээхн зургууд кен зурв?

1. Үгмүд дөрвн багт хуватн.

Разделите слова на четыре группы.

	Йиртмж.	Һазр.	Өңг.	Өдр.			
үүли	1. _____	1. _____	1. _____	1. _____	эрг		
бүркг	2. _____	2. _____	2. _____	2. _____	будн		
серун	3. _____	3. _____	3. _____	3. _____	һол		
	4. _____	4. _____	4. _____	4. _____			
	өштв	ө-шуһу	модн	шар	чилгр	салькн	уняртен
		тег	цеңкр	күрц	чиг		

2. Үгмүд чик ормднь бичтн.

Напишите слова.

И. И. Левитан «Алти намр».

һолын зүн эрг   һолын барун эрг   зургин өмн бийд   зургин ар бийд   модна заагт

3. Дутжах үгмүд тэвтн.

Вставьте пропущенные слова.

Эн И. И. Левитана «Алти намр» гидг нертэ зург. Намрин нарта ду-
лан өдр. Тенгр чилгр, цеңкр. Гиигн цаһан (1)_____ бархлзна. Зургин
(2)_____ бийд цөөкн урһа модд, уутьхн һол зурата. Ар (3)_____ ө-шуһу
модн үзгджәнә. Модна заагт, ова (4)_____ селәнә гермүд зогсчана.

Зурач шар (5)_____ икәр олзлна. Алти-шар өңг – намрин өңг. Һолын
цевр көк уснд (6)_____ үүли үзгднә. Һолын зүн эрг өндр, (7)_____
эргнь маштг. Нанд эн зург йир таасгджана.

деер   үүли   өмн   өңг   бийд   барун   цаһан

4. Намрин зург зуртн.
Зургари келвр бичтн.

Нарисуйте рисунок «Осень».
Опишите свой рисунок.

Намр.

(_____ келвр)

Кенд нөхд болхар бээнэч?

1. Үгмүд хурвн багт хуватн.

Разделите слова на три группы.

	Эв.	Эмтн.	Дэн.	
цадхлц	1. _____	1. _____	1. _____	үүмэн
бахчуд	2. _____	2. _____	2. _____	медэтнр
иньгллт	3. _____	3. _____	3. _____	зовлц
	4. _____	4. _____	4. _____	
	төвшүн	көгшн	эмэн өгх	дөң
			күч-көлсчнр	шалтг

2. Үгмүдин ницлһс тогтати.

Составьте словосочетания.

1. дөң 2. эмэн 3. аһар 4. гем-зовлц уга 5. кергт 6. байртаһар
7. шогта наад 8. байр 9. керг 10. нөхд

- а) киилх э) орлцх б) күргх в) үзүлх г) болх һ) тосх
д) күргх е) күцэх ё) бээх ж) өгх

3. Үгмүд чик ормднь тэвтн.

Вставьте слова.

1. Нарт делкэд олн улст _____ кергтэ.
2. Зөрм һазрт _____ цевр аһар уга.
3. Энд-тенд эмтн дээнэс _____ эмэн өгнэ.
4. Цуг эмтн _____ уга бээхэр седнэ.
5. _____ бөөдг цаг цугтаднь кергтэ.
6. Делкэн _____ нег-негндэн нөхд болх зөвтэ.

- а) киилдг
э) гем-зовлц
б) эвэр
в) дөң
г) күч-көлсчнр
һ) көлтэ

4. Иршүлгн.

Соотнесите.

1. Дээнэс көлтэ
2. Гемэс көлтэ
3. Хурас көлтэ
4. Ахасн көлтэ
5. Бузр аһарас көлтэ
- а) школдан одсн уга.
э) школасн дутв.
б) гемтв.
в) эмэн өгв.
г) теегт һарсн угавидн.

5. Келвр бичти.

Напишите рассказ.

Мини дөң.

(_____ келвр)

Кен мана хазр-усна йоста үр?

1. Үгмүд чик ормднь бичгн.

Вставьте слова.

1. Сэн күүкд герин даалхвран _____ кенэ.	а) төрүц
2. Татвр уга көвүн _____ шүдэн цеврлхэн мартна.	э) оньдин
3. Болхамжта сурһульч кичэлдэн _____ оратхш .	б) дару-дарунь
4. Нилх күүкд _____ уульна.	в) хая-хая
5. Намрар хур _____ орна.	г) зэрмдэн

2. Ирлшүлтн.

Соотнесите.

1. Кемр чини дөң кергтэ болхла,	а) зэрмдэн амр.
2. Кемр шүлг күнд болхла,	э) хая-хая терз сек.
3. Кемр көдлмш дала болхла,	б) оньдин нөкд бол.
4. Кемр герт халун болхла,	в) хаалһин белчр төрүц бичэ һатл.
5. Кемр улан шам шатхла,	г) дару-дарунь давт.
6. Кемр сэн күн болхар седхлә,	һ) кезэ чигн өмт тевч.

3. Зэнгс тогтатн. Келвр бичгн.

Составьте предложения. Напишите рассказ.

Йиртмжд нөкд болгн.

- 1) маднас / оньдин / мана / дөң / күлэнэ / хазр-усн
- 2) бээсн / нур / цеврлх / өөр / хая-хая / боодг / кергтэ
- 3) кезэ чигн / модд / кергтэ / суулһх / урһа
- 4) зерлг / дару-дарунь / үвлэр / өгх / хот / кергтэ / шовудт
- 5) йиртмжд / дөң / зэрмдэн / болхинь / ямаран / кергтэ / ухалх
- 6) цецгүд / таслхмн / теегт / биш / төрүц / һархларн

4. Сурврмудт хэрү өгтн.

Ответьте на вопросы.

1. Эргндк юм шинжлтн. Юн дөң күлэжэнэ?
2. Ямаран дөң йиртмжд күргвч?
3. Кендэн оньдин нөкд болнач?
4. Кен чамд дөң күргнэ?
5. Кенд чини нөкд кергтэ?

Чи ямаран байрин өдрт дуртавч?

1. Умшгн. Ирлүүлгн.

- Эн байриг лу сарин хөрн негнлэ күмн-эмтн темдглнэ. Цуг эмтн өвкнрин заясн кел хадлхар зүткнэ.
- Кезэнэ ачта номт сээхн бичг үүдэв. Олн жилдэн эн бичгиг хальмгуд олзлв. Эн учрар шишлц харһсн байрин өдр бээнэ.
- Эн өдрлэ залу улс экиртэн, ээжиртэн, эгчиртэн, гергндэн, дү күүкндэн, күүкдтэн белг өгнэ.
- Эн байр мөрн сарин чилгчэр болна. Эн цагла хальмг теегин кеермж болсн цецг цецглнэ.
- Хаврар Эрэсэн улс эн байриг темдглнэ. Нартан цецгүд, дарцгуд, тугмуд бэрсн эмтн уульнцар йовна.
- Эн байриг цуг Эрэсэд темдглнэ. Ори-нутгин харсач-нриг йөрэнэ.

Прочитайте. Соотнесите.

- Күүкд улсин байрин өдр.
- Зая-Пандиган бичгин өдр.
- Бамб цецгт нерэдсн байр.
- Төрсн келнэ өдр.
- Залу улсин байрин өдр.
- Күч-көлсчнрин байр.

2. Үгмүд чик кевэрнь бичгн.

Напишите слова в правильной форме.

Мини дурга байрин өдр.

Моһа сарин нээмнлэ күүкд улсин өдр (1) _____. Эн мини дурга байрин өдр. Эн өдрлэ күүкд улст белг белглнэ. Би белг авхдан дуртав, болв белг (2) _____ улм дуртав.

Давсн жил би сээхн зург зурлав. Тернь (3) _____ зург. Ээжэн хальмг хувцта, хальмг кеерүлтэ зурлав. Бүшмүд, халмг, токугта шиврлг зурата. Мөңгн сиик, буһу, бүс бас бээнэ.

Зург (4) _____ йир таасгдв. Ачта зурач бол гиж ээжм намаг (5) _____.

темдглх   белглх   ээж   йөрэх   ээж

3. Келвр бичгн.

Напишите рассказ.

Мини дурга байрин өдр.

(_____ келвр)

Ямаран өдр цугтаһаснь өврмжтэ болв?

1. Дутжах үгмүд бичгн.

Напишите недостающие слова.

Юн?	Кен?	Ямаран?	Ю кех?
дун	дууч	дуулсн	(1) _____
уульһнн	_____	(2) _____	уульх
(3) _____	_____	байрлсн	байрлх
(4) _____	_____	жирһсн	жирһх
һурнилһн	_____	(5) _____	һурних

2. Ирлцүлтн. Сурврмүдт хэрү өгтн.

Соотнесите. Ответьте на вопросы.

1. Үлмж _____ золһв?	а) кениг
2. Эрднь _____ унв?	ә) юн
3. _____ хавдж?	б) кен
4. Ээж _____ илгэж?	в) кенд
5. _____ Эрдньд билет белглв?	г) ю
6. Жиижән эгч _____ таньдг бээж?	һ) юунас

3. Сурврмүд олзлад, үгмүд чикэр бичгн.

Используя вопросы, напишите слова.

- Эрднь (юуһан?) _____ хуһлв.
- (Юуһнь?) _____ икэр хавдж.
- Эрднь (юуһар?) _____ гүүлгж йовла.
- Көвүн (юуһас?) _____ унв.
- Жиижән эгч (кениг?) _____ дуудв.
- Нанд (кенә?) _____ дун таасгдв.

көл
төгә
дууч

4. Зөрүд чиртгә үгмүд ирлцүлтн.

Соотнесите слова с противоположными значениями.

1) байрлсн	а) уульсн
2) инәсн	ә) ә уга бәәсн
3) йовсн	б) һурнисн
4) хээкрсн	в) мартсн
5) сурсн	г) зогсн
6) сансн	һ) хэрү өгсн

Кентэ ямаран бээнэч?

1. Сургч үгмүд тэвти.
Сурврмудт хэрү өгти.

Вставьте вопросительные слова.
Ответьте на вопросы.

1. _____ дорва чамд таасгдна?	а) кенлэ
2. Амрлһна өдр _____ золһвч?	э) кенэр
3. Чи зунар _____ таньлдвч?	б) кенэ
4. _____ чамта үүрлнэ?	в) кенүр
5. Чи _____ үлгүр авнач?	г) кенд
6. _____ һарси өдртэн дууднач?	һ) кенэс
7. _____ сонһн йовдл учрв?	д) кен
8. _____ белг күлэнэч?	е) кениг
9. Удл уга _____ гиичд однач?	ё) кентэ

2. Сурврмуд олзлад, чик
үгмүд бичти.

Напишите слова в правильной форме,
используя вопросы.

Мини үр Үлмж.

(Һэрэн келвр)

Нанд дала үүрмүд бээнэ. Би (кентэ?) Ү _____ сэн гидгэр таарнав. (Кенд?) Ү _____ дөң болнав. (Кениг?) Ү _____ тевчнэв.

Мини өөрхн үр Үлмж ухата, шогч, шулун-шудрмг көвүн. Би (кенүр?) Ү _____ одхдан дуртав. (Кентэ?) Ү _____ сонһн наадд нааднав. (Кенэр?) Ү _____ үлгүр авнав. Юнгад гихлэ, Үлмж сэн сурһульч. Зэрмдэн (кенэс?) Ү _____ дөң сурнав. (Кенэ?) Ү _____ селвг оньдин соңснав, үгднһ орнав. (Кенлэ?) Ү _____ нээж болсидан йир байрлнав.

3. Сургч үгмүд тэвти. Сурврмудт хэрү өгти.

Вставьте вопросительные слова.
Ответьте на вопросы.

1. Үлмж _____ үгд оньдин орна?	а) ямаран
2. Болд _____ көвүн?	э) кенэр
3. Герлә _____ болхар седлә?	б) кен
4. Үлмж _____ үлгүр авна?	в) кенэ
5. Үлмж _____ дөң сурна?	г) кенэс
6. _____ нөкд болхд түрүн күн?	һ) кенд
7. Экин зүрки _____ ?	д) кентэ

Юуһар соньмснач?

1. Сургч үгмүд тэвтн.
Сурврмудт хэрү өгтн.

Вставьте вопросительные слова.
Ответьте на вопросы.

1. Чи _____ дуртавч?
2. Чи _____ соньмснач?
3. Чи _____ машинһэр одвч?
4. _____ хотд дуртавч?
5. Чи _____ эәнэч?
6. _____ туск дегтр умшхдан дуртавч?
7. Чамд _____ таасгдна?
8. _____ наадхдан дуртавч?
9. _____ идж болшго?

- а) юута
- э) юунла
- б) юунд
- в) юунас
- г) юунур
- һ) юуһар
- д) юуг
- е) юуна
- ё) юн

2. Сургч үгмүд тэвтн. Чик үгинь темдглтн.

Вставьте вопросительные слова.
Отметьте правильное слово.

- Өлзэт:** Жиижэ, чи (1) _____ соньмснач?
Жиижэ: Кесг юмар, үлгүрнь, (көгжмөр / көгжмлэ).
Өлзэт: Би бас (көгжмэс / көгжмд) дуртав.
Жиижэ: Дэкэд (2) _____ чамд таасгдна?
Өлзэт: Дэкэд нанд (зурлһн / зургта) таасгдна.
Жиижэ: (3) _____ зург зурхдан дуртавч?
Өлзэт: (Тенгстэ / Тенгсин).
Жиижэ: Чи зуульчлхдан дуртавч? (4) _____ зуульчлнач?
Өлзэт: Э, тиим (тенгстэ / тенгсүр) жил болһн йовнав.

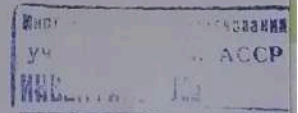
- а) юн
- э) юунур
- б) юуна
- в) юуһар

3. Сургч үгмүд тэвтн. Сурврмудт хэрү өгтн.

Вставьте вопросительные слова.
Ответьте на вопросы.

Нүүдлэ юуһар соньмсна?

1. Нүүдлэн школд _____ давулжана?
2. Нүүдлэ _____ соньмсна?
3. _____ талдан орн-нутгин тутмуд цуглуулна?
4. Нүүдлэ _____ таньлдхар седжэнэ?
5. _____ өрк-бүл зунар тенгсүр одна?
6. Нүүдлэ _____ нөкд болна?
7. Нүүдлэн эцк _____ хотд дурта?

Чи умшхдан дуртавч?

1. Текстлэ ирлцүлэд, зэңгс тогтатн.

Адьян

цуг юм
бийән цугтаһаснь ухата
бийиннь нер заах
компьютерән
зәрмдән көөрэд

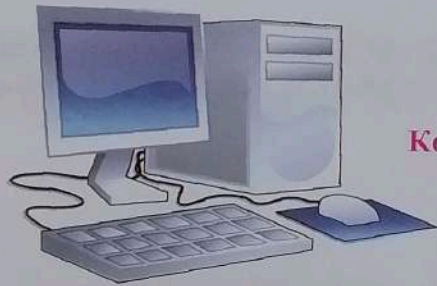
йовж
цокж
кеж
гиж

Составьте предложения
в соответствии с текстом.

тоолна.
санна.
чадна.
уурлна.
одна.

2. Сурврт хэрү өгтн.

Компьютер ю кенэ?

Компьютер

үгмүд
зэңгс
э
эндү
хэрү
терздән
үлгүр
уха

Ответьте на вопрос.

өгнө.
һарһна.
бичнө.
барлна.
өгнө.
һарһна.
солһна.
умшна.
заана.

3. Үгмүд чик ормднь бичтн.

1. Адьянд шин компьютер _____.
2. Компьютер хуучн болвчн, һәргтә _____.
3. _____ намаг цок!
4. Боова – ухата _____.
5. Адьян оньган _____ өгч.
6. Адьян эргндк юм _____ бәәж.

Впишите слова.

- а) тевчдго
- ә) биш.
- б) биш
- в) уга
- г) бичә
- һ) эс

4. Бурушагч зэңгс бичтн.

Напишите отрицательные
предложения.

1. Адьяна компьютер шин. (биш)
2. Адьянд меддг юмн уга. (эс)
3. Компьютер Адьянд уурлв. (уга)
4. Үгмүд соль! (бичә)
5. Компьютер эндү һарһна. (һарһдго)

Чи умшхдан дуртавч?

1. Текстлэ ирлцүлэд, зэңгс тогтатн.

Составьте предложения в соответствии с текстом.

Боова

бийэн ухата гиж
бийэн мууһар сурна гиж
бийинь нер заахинь
бийэн һэргтэ гиж
бийдэн

сансн
сандг уга
тоолдго
иткдго
ухалдг

билэ.

2. Ирлцүлтн.

Соотнесите.

1. «Бив» гисн –	а) күүг амрадго.
2. «Би» гисн тоолвр	ә) бийэн сээнэр хэлэ.
3. Ик санан	б) омг уга болдг.
4. Кү муурулхасн урд,	в) кү асрж чаддго.
5. Бийэн медсн күн	г) бийэн үздг.
6. Бийэн эс күндлхлэ,	һ) хажудк улс бас күндлшго.
7. Бийэн эс асрсн күн,	д) бийд зокдго.

3. Зэңгс тогтатн.

Составьте предложения.

- 1) бичэ / бээнэв / бийим / бильцрн / көндэ / гиж
- 2) санан / зокдго / ик / бийд
- 3) гисн / амрадго / «би» / күүг / тоолвр
- 4) эс / кү / асрсн / чаддго / бийэн / күн / асрж

4. Түдлһнэ темдгүд тэвтн.

Поставьте знаки препинания.

1. Боова бийдэн келв би һэргтэв
2. Компьютер барлв менд Боова
3. Боова инәһэд барлв чи цаһан седклтэч
4. Күүкн компьютерэс сурв мини келврлэ ю кеввч
5. Компьютер хэрү өгв чи ухата күүкнч

5. Ирлцүлтн.

Соотнесите.

1. Чи һэргтэ _____ .	а) угав
2. _____ зовад бэ	ә) бишч
3. Би юм кесн _____ .	б) тоолдго
4. Келврт эндү _____ .	в) бичэ
5. Бийэн ухата гиж _____ билэ.	г) уга

Ямаран белг школын өөнд белглхвч?

1. То үгэр бичгн.

Напишите цифры словами.

- а) 35 _____
 э) 12 _____
 б) 23 _____
 в) 9 _____
 г) 50 _____

2. Ирлцүлтн.

Соотнесите.

1. Арвн хойр жил хооран	а) Нүүдлэн эцк эхд үг орулв.
2. Хойр жил болад,	э) школын өөн темдглжэнэ.
3. Хөрн хурвтадан	б) хүрм кев.
4. Жил болад,	в) Нүүдлэн эк-эцк гер-бүл болв.
5. Төрснэс авн	г) нег-негэн меддг бээж.
6. Энжл	h) Нүүдлө төрв.

3. Үгмүд чик өрмднь тэвтн.

Вставьте слова.

Мана өрк-бүлин тууж.

(Нүүдлэн келвр)

Мини эк эцк хойр (1) _____ наста. Эдн ода һучн тавта. Арвн тавн жил хооран эдн (2) _____ болв. Хөрн хурвтадан эцк эхд (3) _____ орулв. Хүрмэн дарук жилд кев. Хойр жил болад, би (4) _____.

Эк эцк хойрм төрснэсн (5) _____ нег-негэн меддг бээж. Хамдан садг ордг бээж. Дарунь арвн жилин (6) _____ школд хамдан сурж. Сэн (7) _____ болж йовла. Ик (8) _____ бас хамдан сурж.

Мана өрк-бүл (9) _____. Эцк эк хойр билгтэ, ухата улс. Би эк-эцкдэн дуртав.

- а) үг
 э) туршарт
 б) нээжнр
 в) цацу
 г) ни-негн
 h) төрүв
 д) гер-бүл
 е) сурһульд
 ё) авн

4. Келвр бичгн.

Напишите рассказ.

Мана өрк-бүлин тууж.

(_____ келвр)

Чини эцк кедүдгч жилд школд орв?

1. Жилмүд үгэр бичгн.

Напишите даты словами.

- а) 1983 _____
- ә) 1989 _____
- б) 2000 _____
- в) 2005 _____
- г) 2006 _____
- h) 2009 _____

2. Зэңгс тогтатн.

Составьте предложения.

Нүүдлэн эцк	1983
Нүүдлэ	1989
	2000
	2005
	2007
	2009

- школд орв.
- школан чилэв.
- гер авв.
- ик сурхуль төгсэв.
- төрв.

3. Үгмүд чик ормднь тэвтн.

Вставьте слова.

Мини эк.

(Өлзэтин келвр)

Би йистэв. Дөрвдгч класст сурнав. Би (1) _____ үрн. Мини эк нучн до- лата. Эн 1981-гч жилд (2) _____. 1987-гч жилд школд орв. Школан 1997- гч жилд төгсэв. Даруны ик сурхульд орв. Тавн жилдэн (3) _____. 2003-гч жилд ик сурхуляч чилэхэд, багш болв.

2007-гч жилд (4) _____. Би 2009-гч жилд төрүв. Нанд дү көвүн бөөнэ. Эн 2013-гч жилд төрв. Эн ода тавта. Нег (5) _____ болад, школд орх. Школд белдвр кежэнэ.

Мадн (6) _____ дуртавидн. Эн сэн эк (7) _____, билгтэ багш. Эклц классин күүкд сурһна. Сурхульчир (8) _____ йир тевчнэ.

- а) сурв
- ә) жил
- б) болн
- в) энүг
- г) ууһн
- h) мордв
- д) төрлэ
- е) эждэн

4. Келвр бичгн.

Напишите рассказ.

Мини эк.

(_____ келвр)

Чи наадхдан дуртавч?

1. Умшги. Зэцгс ормднь тэвги.

Чи наадхдан дуртавч? Тиигхлэ, эн наадд чамд таасгдх. Түрүн наадна нерн «Би кембв?». Нег күн ачта күүнэ нер ухална. Наадкснь сурвр тэвнэ. Хэрүнь «Э» болн «Уга» болх зөвтэ. **1.**

Хойрдгч нааднд нег сурхульч наадк сурхульчирин сурврмудт хэрү өгнэ. Сурврмуд нег төрэр тэвгднэ. **2.**

3. Үлгүрнь «Би дуртав». Хойрдгч сурхульч зэцгд нег үг немнэ. Үлгүрнь «Би умшхдан дуртав». **4.** Цугтаһаснь үг зэцг тогтасн сурхульч шүүнэ.

Прочитайте. Вставьте предложения в текст.

- а) Дарук нааднд түрүн сурхульч делгрнү биш зэцг келнэ.
 э) Ачта күүнэ нер медсн күн наад шүүнэ.
 б) Дарук сурхульч өмннь келсн зэцгд дэкад нег үг немнэ.
 в) Хэрү өгхлэрн, «Э» болн «Уга» гидг үгмүд келж болшго.

2. Кен түрүн болж тоолх.

Кто первым сосчитает.

1. Ода кедүдгч жил?
2. Хойр жил хооран кедүдгч жил билэ?
3. Арви неги жил хооран кедүдгч жил билэ?
4. Нурви жил болад, кедүдгч жил болх?
5. Долан жил болад, кедүдгч жил болх?
6. Чи кедүдгч жилд төрлөч?
7. Кедүтэдэн школд орвч?
8. Кедү жил болад, школан төгсэхвч?
9. Кедүдгч жилд школан төгсэхвч?

3. Кен цугтаһаснь үг зэцг тогтах.

Кто напишет самое длинное предложение.

1. Би дуртав.
2. Би дегтр умшхдан дуртав.
3. Би _____

Чи ю дасвч?

1. Сурвр хэрүтэһинь ирлцүлтн.

Соотнесите вопрос с ответом.

1. Келж болхий?
2. Кенэ хүрм болв?
3. Авһ ю белгль?
4. Ямаран сонһн йовдл учрв?
5. Байртн ямаран болв?
6. Шин гертэн нүүж орвт?
7. Өрүн эрт ямаран һариг үзгднэ?
8. Бийчн ямаран бээнэч?
9. Дегтр кенд хулдж аввч?
10. Юнгад аңгудт, шовудт нөкд болх кергтэ?

- а. Туһл заав.
- э. Санснас сэн.
- б. Бийдэн.
- в. Басц нертэ.
- г. Эгчм хэрд һарв.
- һ. Эднэ то баһржана.
- д. Э, өлг-эдэн зөөж чилэвүвидн.
- е. Э, чикэн өгч соңсчанав.
- ё. Халу дөржөнэв.
- ж. Аавин өөн темдгллэвидн.

10 Чини аш:

2. Чик үг темдглтн.

Отметьте правильное слово.

1. (Давсн жил / Энжл) мана школ тэви жилин өөн темдгльжэнэ.
2. Күүкд мөр (унж / унх) чадна.
3. Дөң күләжэх улст нөкд (болж / болх) кергтэ.
4. Бүркг өдрлэ будн (бууна / унна), чиг (бууна / унна).
5. (Бийэн / Бийдэн) һэргтэ гиж санжахшив.
6. (Бийчн / Бийм) одачн таасго бээнэв.
7. (Өдгэ / Кезэнк) цагла ю болвчн Интернетд олж болжана.
8. (Нохачн / Нохата) ямаран тохмта?

8 Чини аш:

3. Зэңгс тогтати.

Составьте предложения.

Түдлһнэ темдгүд тэвти.

Поставьте знаки препинания.

- 1) негндэн / медрлэн / күргж / нег / өргжүлтн / дөн
- 2) күргнэ / үг / кезэ / орулв / элгн-садн
- 3) наста / Өлзэт / йисн / билэ / үрн / күртл / һанцхн

- 4) настадан / амрлһнд / кедү / һарв / аав
- 5) бүүртн / болтха / шин / өлзэтэ
- 6) үкүгт / дегтрмүд / мини / цуг / багтхш
- 7) медрлтэ / көвүн / номт / эн / болх / гүн

7 Чини аш:

4. Нег уңгта үгмүд тогтати.

Образуйте однокоренные слова.

Зэңгсд орултн.

Вставьте слова в предложения.

1. _____ ямаран бээнэч?
2. Чи _____ ю хулдж аввч?
3. _____ таасго бээнэв.
4. _____ хэлэж йовти.
5. Нерн үкхэр, _____ үкг.

5 Чини аш:

30 Цуг ашлт:

бий

Хальмг Таңһчин белгдлмүд медич?

1. Ирлцүлтн.

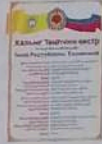
Соотнесите.

- 1) сүлд
- 2) туг
- 3) частр
- 4) зег
- 5) төөлг
- 6) хадг

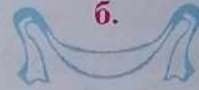
а.

ә.

б.

в.

г.

һ.

2. Ирлцүлтн. Сурврт хэрү өгтн.

Соотнесите. Ответьте на вопрос.

Ямаран өнг ю темдглнэ?

- 1) шар
- 2) көк
- 3) цаһан
- 4) улан

- а) цаһан седкл медүлнэ
- ә) байрта жирһлин темдг
- б) алтн нарна герл
- в) цевр теңгрин зүсн

3. Эдл чииртэ үгмүд ирлцүлтн.

Соотнесите синонимы.

- 1) зег
- 2) өңг
- 3) темдг
- 4) герл
- 5) орчлң
- 6) заль
- 7) сурһуль

- а) чир
- ә) гегән
- б) эрә
- в) делкә
- г) зүсн
- һ) ном
- д) һал

4. Дутжах үгмүд бичтн.

Напишите пропущенные слова.

С _____ с _____ Хальмг Таңһчм
 С _____ тоотан к _____.
 А _____ жирһлин б _____ жолаг
 _____ һ _____ атхна.

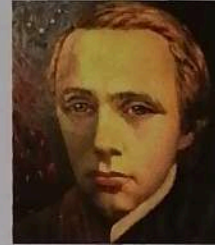
У _____ з _____ х _____ улс,
 У _____ т _____ кеерүлий!
 Т _____ нутгтан күчөн н _____,
 Т _____ м _____ жирһий!

Хальмг Таңһчин һазрин зура сәәнәр медич?

1. Ирлүүлгн.

Соотнесите.

1. В. Хлебников а) номг
2. Ботин Степан ә) шүлгч
3. Бадмин Бата б) бәрмлч

2. То үгәрнь бичтн.

Напишите цифры словами.

Хальмг Таңһч у, өргн. Ут туршарган 76 ( ) дөрвлжн дууна һазр эзлнә. Ар үзгәс өмн үзг күртл 448 ( ) дууна һазр. Дорд үзгәс деед үзг күртл 423 ( ) дуунад күрнә.

Элст – Хальмг Таңһчин хотл балһси. Элстгәс Аһш балһси күртл 290 ( ) дууна. Москва күртл 1300 ( ) дууна.

3. Ирлүүлгн.

Соотнесите.

Район

1. Хар һазр
2. Юстинск
3. Целинн
4. Октябрьск
5. Сарпинск
6. Көтчнрә

Района цутхлң

- а. Троицк
- ә. Ик Царн
- б. Садовк
- в. Көтчнр
- г. Цаһан Амн
- һ. Комсомольск

4. Янзар зәңгс тогтатн.

Напишите предложения по образцу.

1. Ар үзгт Хальмг Таңһч Аһшин һазрла межелнә.
2. Деед үзгт _____.
3. Дорд үзгт _____.
4. Өмн үзгт _____.
5. Лагань балһс орхла, Яшкулин болн Хар һазра районмуд давгдна.
6. Городовиковск балһс орхла, _____.
7. Цаһан Амн селә орхла, _____.

Ямаран йовдлд нерэдсн хурл?

1. То болн жилмүд үгэр бичги.

Напишите цифры и даты словами.

- а. 1812-гч жил _____
- ә. 1814-гч жил _____
- б. 2018-гч жил _____
- в. 216 _____
- г. 357 _____
- h. 849 _____

2. Дугжах үгмүд бичги.

Впишите пропущенные слова.

Ю кex?	Кex?	Юн?	Ямаран?
тосхх	(1) _____	тосхлт	тосхсн
дээлдх	дээч	(2) _____	дээлдсн
(3) _____	ноолдач	ноолдан	ноолдсн
ахлх	(4) _____	_____	ахлсн
йовх	_____	(5) _____	йовсн
(6) _____	бүрдэч	бүрдэлһн	бүрдэгдсн
толһалх	(7) _____	толһалһн	толһалсн
хэлэх	_____	(8) _____	хэлэсн
ясх	ясач	(9) _____	яссн
дэврх	_____	дэврлһн	(10) _____

3. Үгмүд ормднь тэвти.

Расставьте правильно слова.

1. Хошуда хурл ик, сээхн _____ билэ.
2. Түмнэ ах дү хойр ик цолта _____ бээж.
3. Наполеона _____ өмнэс цуг Эрэсэн эмтн босв.
4. Тер _____ хальмг дээчнр орлцв.
5. Түмнэ ах дү хойрин зөвшэрлһэр _____ хурл.
6. Эн хурлд ик _____ кергтэ.
7. Одахн хурлыг _____ ясв.

толһачир дээнд тосхлт шинэс дэврлһнэ хэлэвр бүрдэгдсн

Хальмг улс кезэнэ янж бээсинь медич?

1. Ирлүүлгн.

Соотнесите.

- 1) байн 2) эзн 3) зовлнта 4) амр 5) өндр
 6) өрлэ 7) хатмл 8) шалдрң 9) өлн 10) өрүн
- а) байрта э) маштг б) угатя в) күнд г) ялч
 һ) махта д) цадхлң е) асхн ё) нигт ж) ора

2. Үгмүдин ницлһс тогтатн.

Составьте словосочетания.

1) ялчд	а) уульх
2) үкр	э) орулх
3) хөөрмг	б) сурх
4) зовж	в) хэрүлх
5) сана	г) уух
6) тууһад	һ) күцэх
7) өдмг	д) өгх
8) буда	е) һарһх
9) гесн	ё) йовх
10) өлн	ж) өлсх

3. Зэңгс тогтатн.

Составьте предложения.

- 1) нээмтэ / орулв / эцк / ялчд / көвүг
 2) көвүн / үкр хэрүлв / бичкн / байна
 3) һарснас / ард / авн / йовв / үкрин
 4) ялчирт / өгдго / эзн / билэ / өдмг
 5) нурһлж / ялчирт / буда / байн / өгдмн
 6) оньдин / хувцта / йовдг / көвүн / билэ / өлн / шуурха

4. Шүлгэс үгмүд буулһж бичти.

Запишите слова из стихотворения.

1. а л н р д һ жа _____
 2. г ь р а н у т _____
 3. а а һ ч н р _____
 4. р х г ү э н _____
 5. в в х р ү _____

Юнгад хальмгудыг «Улан залата өөрдир» гиж нерэднэ?

1. Дугжах үгмүд бичгн.

Напишите пропущенные слова.

Ю кex?	Юн?	Кex?
цээлхх	(1) _____	цээлхэч
(2) _____	нерн	_____
нүүх	(3) _____	нүүхэч
эндүрх	(4) _____	_____
(5) _____	темдг	темдглэч
сурх	(6) _____	сурач
(7) _____	йиллх	йилхэч
медх	медрл	(8) _____

2. Үгмүд чик кевэр зэңгд орултн.

Вставьте в предложения слова в правильной форме.

1. Үлмжин _____ сэн болв.
2. Мана өвкнриг дөрвн өөрд гиж _____.
3. Тедн малан дахад, _____ билэ.
4. Би _____.
5. Улан зала – өөрд улсин _____.
6. Мини _____ хэрү өг.
7. Улан зала өөрд улсиг _____.
8. Үлмж хальмг улсин тууж _____.

- цээлхх
- нерн
- нүүлнн
- эндү
- темдглх
- сурх
- йиллх
- медх

3. Үгмүд зэңгд орултн.

Вставьте слова в предложения.

Кезэнэ Зүнһар гидг һазрт дөрвн (1) _____ бээж. Тедн моңһл (2) _____ улс билэ. Малан дахад (3) _____ улс. Малдан сэн (4) _____ хээж йова-йовж, Ижл һолын көвэд күрч. Тер 16-17-гч (5) _____ жилд болсн йовдл. Тер цагас авн мана (6) _____ эн һазрт бөөһө. 2009-гч жилд хальмгуд Әрәсэн (7) _____ дөрвн зун жил бээсэн (8) _____.

Элстин тууж меднч?

1. Ирлүүлгн.

Соотнесите.

Ю кех?	Юн?	Кен?	Ямаран?
төрх	(1) _____	төрл	төрсн / төрснн
санх	(2) _____	_____	санамр
иньглх	иньгллт	(3) _____	иньгллтч
энкрлх	энкрлһн	_____	(4) _____
кеерх	(5) _____	кеерүлч	ке
седклх	седкул	седкулч	(6) _____
тогтх	(7) _____	тогтач	тогтасн
бүрдх	бүүр	бүрдэч	(8) _____
тосхх	тосхлт	(9) _____	тосхсн
(10) _____	делгрүлһн	делгрүлэч	делгрсн

2. Үүлдэгчэс үгмүд тогтаһад, зэнгд орултн.

Образуйте слова от глагола и впишите в предложения.

1. Күн болһнд _____ һазр энкр.
2. Энкр балһсна нүүрт _____, хээсм күцв.
3. Балһсм олн улсин _____ кеернэ.
4. _____ Төрснн һазртан дуртав.
5. Өндр сээхн бээшңгүд мана балһсна _____.
6. Балһсан санхла, _____ дүүрч амрна.
7. Шинэс _____ уульнцс у, өргн.
8. _____ өлзэтэ болтха!
9. Элстд ик, сээхн _____ бээнэ.
10. Сиврэс ирснэ хөөн хальмгудын жирһл _____.

- а) төрх
- э) санх
- б) иньглх
- в) энкрлх
- г) кеерүлх
- һ) седклх
- д) тогтах
- е) бүрдх
- ё) тосхх
- ж) делгрх

3. Үгмүд зэнгсд орултн.

Впишите слова в предложения.

1. Зурми, _____ мет, өсрэд гүүв.
2. Балһсн, _____ мет, энкр.
3. Гермүд, _____ мет, сээхн.
4. Үүлн, _____ мет, тенгрэр нисв.
5. Бамб цещүд, _____ мет, тег бүркв.

- а) эк
- э) күн
- б) туула
- в) кевс
- г) шовун

Юунд нерэдси бумб?

1. Текстэр дамжад, эн үүлдэгчэс бээлнэ нерд тогтатн.

Образуйте существительные от этих глаголов, опираясь на текст.

Ю кех?

Юн?

буйсх
туугдх
үүдэх
зовх
түрх
учрх

_____
_____
_____
_____
_____
_____

2. Үүлдэгчэс бээлнэ нер тогтаһад, зэңгд орултн.

Образуйте существительное от глагола и впишите в предложения.

1. Гөрсөнө _____ зогсах кергтэ!	буйсх
2. Жил ирвэс бичкүдин _____ икднэ.	босхх
3. _____ цагт олн улс эмэн өгв.	туугдх
4. Эн _____ Сиврүр туугдлһна тускар келгдженэ.	үүдэх
5. Хальмгуд Сиврт дала _____ үзв.	зовх
6. Тер цагт мана өвкнрин _____ үзж.	түрж
7. Өмтнд иим һашута _____ бичэ харһтха.	учрх

3. Зэңгс тогтатн. Амн үгэр келж өгтн.

Составьте предложения и используйте их для устного сообщения.

- 1) Босмж / деер / болн / бумб / зогсчана / Буйслһн / ова / гидг
- 2) туугдлһнд / бумб / хальмгуд / нерэдси / эн / Сиврүр
- 3) бумбд / эрдмч / нернь / күн / эн / туурсн / үүдэсн
- 4) мана / үзж / түрү / Сиврт / дала / өвкнр
- 5) киитнд / Сиврин / гидгэр / шүрүн / түрж / ик
- 6) арвн / туугдлһнд / һурвн / бээж / хальмгуд / жил
- 7) зовлң / учртха / бичэ / тиим / дэж

Сиврт ээж ямаран зовлц үзж?

1. Синонимс болн антонимс ирлцүлтн.

Соотнесите синонимы и антонимы.

- А. 1) өлсх   а) сээһэн хээх
 2) өңгрх   ә) хот олх
 3) көдлх   б) көөх
 4) туух   в) харһнх

- Ә. 1) өлсх   а) төрх
 2) өңгрх   ә) көрх
 3) көдлх   б) цадх
 4) хээлх   в) амрх

2. Чик үг шүүтн.

Выберите правильные слова.

1. (Өлсэд / Цадад) көрсн бодниг идж.
2. Киитнд даарад, дү күүкнь (төрж / өңгрж).
3. Көдлэд (хот олх / амрх) кергтә билә.
4. Цасн (хээлхлә / көрхлә), шавр герт усн ордг билә.

3. Татасар татсн үгмүдин ормд синонимс тэвтн.

Замените подчеркнутые слова синонимами.

1. Өлн көвүн харһнж йовж.   а) өңгрж
2. Сиврт олн хальмгуд сээһэн хээж.   ә) тежәл
3. Цадхлн бээхин төлә хот олх кергтә.   б) өлсч
4. Бичкн көвүн үкр көөһәд, хот олдг билә.   в) көдлх

4. Текстлә ирлцүлэд, үгмүдин ницлһс тогтатн.

Составьте словосочетания в соответствии с текстом.

1) зовлн	а) цөкрх
2) киитнд	ә) багтх
3) әрә	б) зальврх
4) бодниг	в) үзх
5) селвг	г) өгх
6) ицләс	д) даарх
7) оньдин	е) хадһлх
8) чееждән	ж) малтх

5. Чик үг темдглтн.

Отметьте правильное слово.

1. Сиврт ээжм дала _____ үзж.
2. Өмсдг хувцн уга болад, _____ даарч.
3. Бичкн герт йисн күн _____ багтж.
4. Көрә _____ малтад иддг билә.
5. Өөрнь _____ өгдг элгн-садн уга билә.
6. Болв ээж _____ эс цөкрж, сән цаг ирх гиж сандг билә.
7. «Зовлн бичә үзгдтхә», – гиж ээж _____ зальврна.
8. Сиврин һашута цагиг _____ хадһлна.

оньдин
 бодниг
 зовлн
 селвг
 чееждән
 киитнд
 ицләс
 әрә

Элстин хурл кезэ секгдв?

1. Синонимс болн антонимс ирлцүлтн.

- А. 1) тосхх   а) дунрулх
 2) дурлх   э) мөргх
 3) эргүлх   б) бүрдэх
 4) зальврх   в) таасх

Соотнесите синонимы и антонимы.

- Ә. 1) сурх   а) хаах
 2) секх   э) нарх
 3) орх   б) авх
 4) тэвх   в) хэрү өгх

2. Чик үг шүүтн.

Выберите правильное слово.

1. Кичэлд күүкн багшин сурврт (сурна / хэрү өгнө).
2. Элстин хурл 2005-гч жилд (секгдв / хаагдв).
3. Хурлд (орхин / нархин) өмн энүг нурв дэкж зөв эргх кергтэ.
4. Мөргэд, шар, улан мөнг (авх / тэвх) кергтэ.

3. Татасар татсн үгмүдин ормд синонимс тэвтн.

Замените подчеркнутые слова синонимами.

1. Элстин хурлыг 2005-гч жилд тосхв.   а) дурта
2. Дегтрин сангас тааста дегтр автн.   э) мөргнө
3. Күрд дунрулсн мөргснлэ эдл.   б) бүрдэв
4. Бурхн Багшин көшөн өмн зальврна.   в) эргүлсн

4. Үгмүдин ницлһс тогтатн.

Составьте словосочетания.

1) тал	а) өмн
2) хамгин	э) биш
3) орхин	б) дунд
4) эрк	в) ик

5. Үгмүд ормднь тэвтн.

Вставьте слова.

1. Хурл Элстин _____ дунд бээнэ.
2. Мана хурл Европин _____ ик Бурхн Багшин сүм.
3. Орхин _____ хурлыг нурв дэкж зөв эргх кергтэ.
4. Эрк _____ хурлын музейд одтн.

Хальмг Таңһчд нерэдсн дуд медич?

1. Дуунла ирлшүлэд, үгин ниицлһс тогтатн.

Составьте словосочетания в соответствии с текстом песни.

- А. 1) хээртә
2) буурл
3) эврә
4) өргн
5) энкр
6) сээхн
7) заясн

- а) һазр
ә) тег

- Ә. 1) сансн
2) сээхн
3) заясн
4) халун
5) күслин
6) сүл
7) һазрин

- а) аһар
ә) зүркн
б) санан
в) эмсхл
г) жирһл
һ) заль
д) дурнь

2. Үгмүд зэнгсд орултн.

Впишите слова в предложения.

1. _____ һазрм чеежм халулад бөөнә.	а) буурл
2. Өргн _____ тег – мини седкл!	ә) сээхн
3. _____ санаһан таңһчдан нерәдженәв!	б) заясн
4. Хальмг Таңһч – мини _____ дурн.	в) хээртә
5. Холд йовхла, _____ һазр сангдна.	г) күслинь
6. Олн хальмг баатрмуд _____ жирһлән төрскндән өгч.	һ) сансн
7. Баһчуд _____ залян энкр һазртан нерәджд бөөнә.	д) сүл
8. Дээчнр _____ эмсхл күртлән Таңһчан харсв.	е) эврә

3. Дуунла ирлшүлэд, үгин ниицлһс тогтатн.

Составьте словосочетания в соответствии с текстом песни.

1) чееж	а) бөөх
2) альхн деерән	ә) өскх
3) амулң менд	б) халулх
4) зүркнә дуудвр	в) нерәдх
5) таалад	г) таалх
6) күслән	һ) аршалх
7) аһар	д) соңсх

4. Үгмүд чик ормднь тэвти.

Вставьте слова.

Амулң-менд бөөхин төлә.

Бадм альхн деерән бәрәд, таалад (1) _____ көвүн билә. Өрк-бултәһән амулң-менд (2) _____ йовла. Үүрмүдтәһән теегин (3) _____ аршалж, гүүж, нааджд йовла. Өргн (4) _____, сээхн тег көвүнә чееж (5) _____ билә. Өсәд боссн цагла энкр (6) _____ төрскндән күслән (7) _____ шиидв. (8) _____ дуудвран соңсад, пергт мордв. Төрскән харсгч Алдр дәэнд орад, сүл (9) _____ күртл дәәлдв. Хулхута селәнә өөр болсн ноолданд (10) _____ чиләв.

эмсхл зүркнә нерәлх насн-жирһлән халулдг бөөжд хээртә
буурл өсксн аһар

Кен юуна туужин тускар келжэнэ?

1. Үгмүд дөрви багт хувагн.

Разделите слова на четыре группы.

	Белгдлмүд.	Аһу.	Тууж.	Балһсн.				
тосхлг	1. _____	1. _____	1. _____	1. _____	частр үсн өөрд үзг			
	2. _____	2. _____	2. _____	2. _____				
туг	3. _____	3. _____	3. _____	3. _____				
	4. _____	4. _____	4. _____	4. _____				
хадг	5. _____	5. _____	5. _____	5. _____				
тохм	6. _____	6. _____	6. _____	6. _____				
дегтрин саң	Зүнһар	нүүх	улан зала	сүм	көшө	төөлг		
межө	һазр	зег	ова	сүлд	зура	өвкнр	күрд	бумб

2. Ирлцүлтн.

Соотнесите.

1. 1992-гч жилд	а) Элст балһснд бээнэ.
2. 300 миңһн шаху күн	ә) болсн дээнд Әрәсәд ик тусан күргв.
3. 100 миңһн һар күн	б) Мана һазр Хальмг Таңһч гиж нерәддг болв.
3. 17-гч зун жилд	в) Хальмгуд Әрәсэн ханьд орв.
4. 1812-гч жилд	г) Хальмг Таңһчд бээнэ.
5. 1930-гч жилд	һ) «Бурхн Багшин Алтн сүм» гидг хурл секгдв.
6. 2005-гч жилд	д) Элстиг балһсн гиж нерәдв.

3. Сурврмүд хәрүстәһинь ирлцүлтн.

Соотнесите вопросы с ответами.

1. Хальмг Таңһчд ямаран белгдлмүд бээнэ?	а. Малар, тәрә-темсәр.
2. Хальмг Таңһч юуһарн байн?	ә. Зүнһар гидг һазрт.
3. Ямаран уста һазр бээнэ?	б. 1812-гч жилд болсн дээнә баатрмүдт.
4. Мана өвкнр альд бээдг билә?	в. Ижл һол, Көк теңгс, нуурмүд болн боодгуд.
5. Ямаран ончта йовдлд Хошуда хурлыг нерәдлә?	г. Сиврәс ирснә хөөн.
6. Элстин тууж ямаран өрк-бүләс әклнә?	һ. Сүлд, туг, частр.
7. Кезә Элст шинәс тосхгдв?	д. Кийков болн Боле.
8. Хурлын хаша дотр юн бээнә?	е. 17 (арвн долан) ламин көшә болн 108 (зун нәәмн) күрд.

4. Келвр бичтн.

Мини дурта хальмг улсин туужин халх.

Напишите рассказ.

(_____ келвр)

Зургуд ю мөдүлжэнэ?

1. Ирлүүлгн.

- 1) көшө
- 2) байн
- 3) сүлд
- 4) бэрмлч
- 5) күрд
- 6) темдг
- 7) угатя

Соотнесите.

2. Зэнге тогтатн.

- 1) бумбиг / хальмг / Хлебниковин / үүдэв / бэрмлч
- 2) ясвр / дүрэн / уга / хурл / гееж / болад
- 3) олин / давх / хаалһдан / һазр / кергтэ
- 4) бээдг / өвкнр / билэ / мана / тенд
- 5) зала / йилһдг / улан / темдг / өөрдиг
- 6) улс / ялчд / билэ / угатя / ордг / баячудт

Составьте предложения.

3. Сурврмуд хэрүстэһинь ирлүүлгн.

1. Кезэнэ хальмг улсин бээдл-жирһл ямаран билэ?
2. Мана өвкнр кезэнэ альд бээдг билэ?
3. Өөрдиг йилһдг темдг ямаран нертэ?
4. Хошуда хурл кенэ зөвшэрлһэр тосхгдв?
5. Бадм цецг хэлэхэр ямаран һазр орх кергтэ?
6. Ямаран ачта орс шүлгчд нерэдсн бумб Баһ Дөрвдэ һазрт бээнэ?
7. Ямаран бумб тал бар сарин хөрн нээмлэ эмтн одна?

Соотнесите вопросы и ответы.

- а. «Буйслһн болн Босхмж».
- ә. Улан зала.
- б. Велимир Хлебниковд.
- в. Түмнэ ах дү хойрин.
- г. Зүнһара һазрт.
- н. Лаганя.
- д. Күнд.

4. Келвр бичтн.

Мини дурта хальмг улсин туужин халх.
(_____ келвр)

Напишите рассказ.

Синонимс , антонимс гисн юмб?

1. Синонимс олж бичгн.

Найдите и напишите синонимы.

Юн?	Ямаран?	Ю кех?
1) орн-нутг – таңһч	1) сээхн – ке	1) сээхрулх – кеерулх
2) улс – _____	2) цаһан – _____	2) күцэх – _____
3) иньг – _____	3) наста – _____	3) нерэдх – _____
4) зүсн – _____	4) у – _____	4) күндлх – _____
5) орчлн – _____	5) ачта – _____	5) ноолдх – _____
6) зег – _____	6) угатя – _____	6) бүрдэх – _____
7) темдг – _____	7) өвэрц – _____	7) гер авх – _____
8) герл – _____	8) ухата – _____	8) ачлх – _____
9) дээч – _____	9) чидлтә – _____	9) хуврх – _____
10) толһач – _____	10) шулуун – _____	10) сурх – _____
эмтн, делкә, үр, эрә, өнг, гегән, ахлач, цеггч, чинр	медәтә, гилин, эгл, соньн, өргн, чанһ, медрлтә, шудрмг, күндтә	заах, дасх, кех, бәрлдх, темдглх, тевчх, бүл болх, сольх, тогтах

2. Антонимс ирлүүлгн.

Соотнесите антонимы.

Юн?	Ямаран?	Ю кех?
1) иньг а) эклц	1) олин а) өдгә	1) төрх а) чилэх
2) үнн ә) байр	2) өөрхн ә) хажһр	2) йовх ә) хамхлх
3) чилгч б) эв	3) кезәнк б) баһ	3) эклх б) цадх
4) дән в) хортн	4) чик в) әәмтхә	4) өлсх в) өңгрх
5) зовлң г) худл	5) түрүн г) хол	5) ясх г) зогсх
6) эзн һ) дү	6) зөргтә һ) сүл	6) һарх һ) хурах
7) сө д) ялч	7) байн д) нигт	7) тәвх д) орх
8) жирһл е) өмн үзг	8) өлн е) угатя	8) тарах е) секх
9) ах ё) өрүн	9) амр ё) күнд	9) зовх ё) авх
10) ар үзг ж) үкл	10) шалдрң ж) цадхлң	10) хаах ж) байрлх

3. Синонимс болн антонимс олзлад, келвр бичгн.

Напишите рассказ, используя синонимы и антонимы.

Юн сән? Юн му?

(_____ келвр)

Тежг чинртэ үг гисн юмб?

1. Тежг чинртэ нийцлһс заатн.

1. а) үзүртэ үг
2. а) чидлтэ күн
3. а) мөсн ова
4. а) төмр бэрц
5. а) күнд дорва
6. а) халун үг
7. а) хурц утх
8. а) ухата наадн

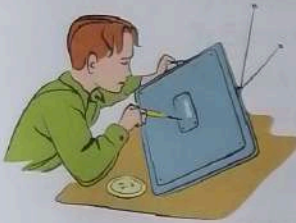
Отметьте словосочетания с переносным значением.

- а) үзүртэ модн
- а) чидлтэ үг
- а) мөсн хэлэц
- а) төмр хаалһ
- а) күнд гем
- а) халун салькн
- а) хурц келн
- а) ухата күн

2. Үгмүдин нийцлһс тогтаһад, хойр багт хуватн.

Составьте словосочетания и разделите на два столбика.

алтн
бүлән
хату

цә
одн
һар
үг
намр
зүркн
хэлэц
өдмг

Шуд чинр.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Тежг чинр.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

3. Үгмүд зэнд орултн. Чинринь заатн.

Вставьте слова и укажите значение: прямое или переносное.

1. Хурц _____ күүнэс саглх кергтэ.
2. _____ угад, белн уга.
3. Мана бичкн _____ шинкн оржана.
4. Би хальмг _____ дасчана.

келнд
кел
келтэ
келн

4. Сурврумдг хэрү өгэд, зэнгс тогтатн.

Ответьте на вопросы. Составьте предложения.

Үгэр ю кеж болна?

Чинртэ
Күндтэ
Чик
Буру
Му
Шог
Уурта
Цецн

үгэр

кү өргж
уулюлж
сергэж
чидл урһаж
инэлһж
эмнж
үрәж
арһ-чидл тасрж
алж
сурһж

болна.

Чи умшхдан дуртавч?

1. Зэцгс ормднь тэвти.

Правильно расставьте предложения.

1. **Боря:** Чини нерн кемб?**Бадм:** Бадм.**Боря:** (1) _____**Бадм:** 2) _____**Боря:** Борис. _____**Бадм:** Боря. _____**Боря:** (3) _____**Бадм:** Кедүтэвч?**Боря:** Сээхн юмбчи!**Бадм:** Кедүтэһэн меддговч?**Боря:** (4) _____**Бадм:** Би арвн долатав.

а. Би бичкн бишв.

э. Меднэв – келшгов.

б. Сээхн нерн бээж.

в. Чини нерн кемб?

2. **Боря:** Хэрнэв.**Бадм:** (5) _____**Боря:** Баавм күлэжэдг болх.**Бадм:** (6) _____**Боря:** Некэн идэн.**Бадм:** Мини экин нерн Байрта.

Чини экин нерн кемб?

Боря: (7) _____

г. Баавинчн нерн кен билэ?

н. Бээжэ.

д. Икэр медхлэ – шулун көгшрхч.

2. Үгмүд чик ормднь тэвти.

Вставьте слова.

- ...Көвүнэ толһа деерэн өмссн хар (1) _____ кесг
хаһрхата. (2) _____ ямаран өнгтэнь медддж бээхмн уга.
- Салдсмудын өгсн ноһан өнгтэ (3) _____ экнь киилг,
шалвр көвүнд уйж өгв.
- Көлднь селдг бээсн болхнь, өмсч йовсн (4) _____
хатхулж өгхмн бээж. Мана өөр (5) _____ бээнэ.
- Борян (6) _____ цуглрсн цуг хотынь дотрнь дүрж өгв.
- Өмсч йовх (7) _____ хорма һазрт күрчэнэ.

Чи умшхдан дуртавч?

1. Ирлүүлн.

Соотнесите.

1) зург	а) нарчана
2) эңкрлж	б) сангдв
3) мандлад	в) хадһлв
4) халяд	г) гүүж йовна
5) тег	д) харсч
6) тосад	е) делсчәнә
7) туг	ж) герәслинә
8) күүк	з) нисчәнә

2. Зэнгс тогтатн.

Составьте предложения.

- 1) цаад / ик / нарчана / нарин / толһан / шар / мандлад / бийәс
- 2) бичкн / тосад / йовна / нааһаснь / гүүж / көвүн
- 3) цаад / өндр / улан / гер / теднә / дсер / бийднь / делсчәнә / туг
- 4) бичкн / бас / бәрсн / өөрнь / биир / көвүн зогсчана

3. Үгмүд ормднь тэвтн.

Вставьте слова.

Нурвн зург.

(Түүкин тасрха)

Балакан Алексей

Би (1) _____ теегэр йовж (2) _____ цецг цуглулхдан дурта биләв. Тадн бамб цецг (3) _____ яһж цецгдиг үзлт? Терүнәс өвәрц (4) _____ юмн бәэхий?..

Асхиднь, (5) _____ әдл атхлдсн цецгүдин толһас, өрүнднь, нарин девшәд өөдән нархла, терүнә гегә ууһад, (6) _____ үзг талан нимгн (7) _____ торһн цецгәһән илдкәд, сарсаһад одна. Тер цагт тег, улан девскр мет, дольгалад, халһрад, дәәвләд бәәнә. Эн саамла бүчрәрнь шүүсн гүүжәх камб шарлжна үнр чигн дегд күчтә, өткн болна. Эн тоотд саатулгдад, теегин (8) _____ сәэхн көнжләр бийән цуглж авад, кевтх дурн күрнә. Болв (9) _____ арһ уга. Эргнд өвәрц сәэхн, чееж заядар (10) _____ бәәнә.

бамб сәэхн дуунад бичкидән теегт улан хоңхла ке дөрви кевтдг

4. Борян нег зургин тускар бичти.

Опишите одну картину Бори.

Борян зурсн зург.

(_____ келвр)

Хальмг улсин тууж меднч?

1. Зэңгс хойр багт хуватн.
Келврмүд айслулж умшгн.

Разделите предложения на две группы.
Прочитайте выразительно рассказы.

1. Хальмг улсин тууж соньн.
2. Эн назрин тууж хойр өрк-бүлэс эклнэ.
3. Мана өвкнр Зүнһар гидг назрт бээдг билэ.
4. Малан дахад нүүдг улс билэ.
5. Эн назр киитн булгин уста, өндр шимтэ өвсгэ бээж.
6. 16-17-гч зун жилмүдт Ижлин көвэд күрч.
7. 1930-гч жилд энүг балһсн гиж нерэдв.
8. Хальмгуд Сиврэс ирснэ хөөн, эн шинэс тосхгдв.
9. 17-гч зун жилд Эрэсэн ханьд орж.
10. Ода энд өндр, ке тосхлтс бээнэ.

Өвкнрин тууж.

1.

Балһсна тууж.

2.

2. Үгмүд зэңгед орултн.

Вставьте слова в предложения.

Соньн зург.

(Нүүдлэн келвр)

Эн Гарри Олегович Рокчинскин зурсн (1) _____, 1812-гч жилд болсн (2) _____ цергч Цо Манж Буратов зурgt зурата. Эн чанһ-чиирг (3) _____, зөрмг баатрин дүр.

Чикнднь цаһан мөңгн (4) _____ өлгэтэ. Толһа деернь улан (5) _____ махла. Барун хартан (6) _____ атхж. Арсн бүсд маля, (7) _____ өлгэтэ. Мөрнэ эмэлд зег эрэтэ саадг өлгэтэ.

Цергчир ишкэ (8) _____ адһж тэвж йовна. Тенгрт хар (9) _____ бархлзж йовна. Хур орн гижэнэ. Хальмг полкин шар (10) _____ салькнд делсчэнэ.

Зурач Цо Манжин дүрэр баатр хальмг дээчнрин зүс, бэрц медүлжэнэ.

Хальмг Таңһчан сээнэр медич?

1. Ирлүүлги. Сурврумудг хэрү өгтн.

Соотнесите. Ответьте на вопросы.

1. Хальмг Таңһчин белгдлмүд _____ ?	а) кедү
2. Хальмг Таңһчд _____ балһсд бээнэ ?	э) кенд
3. «Буйслһн боли Босхмж» гидг бумб _____ нерэдж ?	б) альдас
4. Ботин Степана бумб _____ нерэдгдж?	в) ямаран
5. Хошуда хурл _____ жилд болсн дээнд нерэдж?	г) кедүдгч
6. Мана өвкнр Эрэсэхүр _____ ирв?	д) юунд
7. Элстин хурлын хашад _____ бээнэ?	е) кезэ
8. _____ хальмгуд Эрэсэн ханьд орв?	ж) юнгад
9. _____ хальмгуд махладан улан зала зүүнэ?	з) альд
10. _____ бадм цецг һөөхж болх?	и) юн

2. Ирлүүлги. Нег хэрү үлү.

Соотнесите. Один ответ лишний.

1. Һэрэ: Кедүдгч жилд Элст хотл балһсн болв?	а. Йир ик. Өргндэн боли урдан олин дууна һазр.	
Герлә: _____		
2. Өлзэт: Мана һазрин аһу ямаран?		э. Түрд гижэ. Эс эндүржэхлэ, миңһн йисн зун һучн тавдгч жилд.
Жиижэ: _____		
3. Үлмж: Кезэнэ мана өвкнрин жирһл ямаран бээж?	б. Минийһэр болхла, йир зовлнта бээж.	
Нүүдлэ: _____		
4. Герлә: Хальмг Таңһчин һазрин зура юуна бээдлгэ?		в. Өвэрц сурвр. Мини сансар, мөрнэ дүртэ.
Һэрэ: _____		
	г. Би меднэв. Эн миңһн йисн зун жирдгч жилмүдэс авн шинэс тосхгдв.	

3. 1-гч даалһврин нег сурврт хэрү өгтн.
Дөрви зэцг бичтн.Дайте ответ на один вопрос 1-го задания.
Напишите четыре предложения.

Сурврин тойг: _____

Мини хэрү: _____

Чи наадхдан дуртавч?

1. Марһанд орлицн.

Примите участие в соревновании.

Күүкд, сонһн наад наады! Тавн багт хувалдхмн. Наадна күсл – нөг һазрас талдан һазр күртл күрх кергтә. Күслән күцөхин төлә, сурврумудт хәрү өгх кергтә.

Сурврумуд:

1. Күрх һазр Хальмг Таңһчин ямаран үзгт бәәнә?
2. Тер һазрур күрхин төлә, ю давх кергтә?
3. Кедү дууна һазрт йовх кергтә?
4. Ямаран өвәрц юмн тер һазрт бәәнә?

Даалһврмуд:

- 1-гч баг: Элст – Аһш
- 2-гч баг: Элст – Хошуда хурл
- 3-гч баг: Элст – Баһ Дөрвд
- 4-гч баг: Элст – Лагань
- 5-гч баг: Городовиковск – Элст

ХАЛЬМГ ТАҢҢЧАР ЗУУЛЬЧЛЫЙ!

Чи ю дасвч?

1. Сурвсмуд хэрүстэһинь ирлцүлтн.

1. Сүлд, туг, частр орн-нутгин юн болна?
2. Бумбс үүдэдг кү яһж нерэднэ?
3. Нег һазрас талдан һазрур йовхин төлә ю кех кергтэ?
4. Хэлэвр, ясвр уга тосхлт яһна?
5. Хальмгуд ямаран тохмта улс?
6. Юмна тускар тодрхаһар келж өгдг кү кен гинэ?
7. Чини эцкин эрдм ямаран?
8. Ээжнр-аавнр юн гиж зальврна?
9. Ялчд орад, байнд заргдж, геснь өлн йовсн күүнэ тускар юн гиж келнэ?
10. Кесн, күцэсн юман хальмг улс юундан нерэднэ?

Соотнесите вопросы с ответами.

- а. Кесг һазр давх.
- э. Моңһл.
- б. Тосхлтын халхар көдлнэ.
- в. Хальмг Таңһчдан.
- г. Белгдлмүд.
- һ. Сән цөөлһөч.
- д. Бәрмлч.
- е. Зовлң бичэ учртха.
- ё. Дүрэн геснэ.
- ж. Түрү үзв.

10 Чини аш:

2. Чик үг темдглтн.

1. Эрэсэн (таңһчин / орн-нутгин) ханьд хальмгуд орв.
2. Хальмг Таңһчин сүлдиг (зег / эрэ) кеерүлнэ.
3. Сөрүд чинртэ үгмүдиг (синоним / омоним) гинэ.
4. Онц чинртэ үгмүдиг (омоним / антоним) гинэ.
5. Кезэнэ (эгл улс / баячуд) ялчд ордг билэ.
6. (Жөөлн / Шүрүн) үг күүнд чидл өгнэ.
7. Төмр (бэрцэр / хаалһар) Москвад күрч болх.
8. Хурц (утх / келн) ширэ деер кевтнэ.

Отметьте правильное слово.

8 Чини аш:

3. Зэңгс тогтатн. Түдлһнэ темдгүд тэвтн.

- 1) Хальмг / бээтхэ / мана / мөңкиндэн / Таңһч
- 2) хотл / кезэ / мана / тогтла / балһсн
- 3) Багшин / сүм / тосхлт / Бурхи / ончта / Алтн
- 4) бумбиг / нернь / бәрмлч / эн / туурсн / ямаран / кев
- 5) зовлң / учртха / бичэ / тиим / эмтнд
- 6) эс / сән / эрк / ирдм / биш / ицлэс / цаг / цөкрхлэ
- 7) хурлын / көшэс / Элстин / бээнэ / олин / хаша / дотр

Составьте предложения.
Поставьте знаки препинания.

7 Чини аш:

4. Үгмүд зэңгсд орултн.

1. Көвүн күнд _____ эдгж.	көдлмш
2. Көвүнэ _____ күнд.	хэлэцгэ
3. Күүкд күнд _____ кеж.	гемэс
4. Эн бөк күнд _____.	хаалһ
5. Теегин _____ күнд.	дорва

Вставьте слова в предложения.

5 Чини аш:

30 Цуг ашлт:

Эн ачта улсин нерн кемб?

1. Ирлцүлтн.

Соотнесите.

Кен ю кенэ?

- 1) номг
- 2) бичэч
- 3) зурач
- 4) дууч
- 5) малч
- 6) дээч
- 7) тосхач
- 8) жаңһрч
- 9) эмч
- 10) бөк

- а) ду дуулж эмт байрлулна
- э) мал өскнэ
- б) келврмүд үүдэнэ
- в) «Жаңһр» келнэ
- г) кү эмннэ
- һ) тууж шинжлнэ
- д) орн-нутган харсна
- е) зургуд зурна
- ё) марһанд орлицна
- ж) гермүд тосхна

2. Дутжах үгмүд бичтн.

Напишите недостающие слова.

Юн?	Кен?	Ямаран?	Ю кех?
бичг	бичэч	бичэтэ	(1) _____
ном	(2) _____	номтта	_____
(3) _____	зурач	зурата	зурх
үүдэвр	үүдэч	үүдэсн	(4) _____
(5) _____	(6) _____	дээтэ	дээлдх
дун	дууч	(7) _____	дуулх
(8) _____	туужч	туужта	_____
эм	(9) _____	(10) _____	эмнх

3. Зэңгс тогтатн.

Составьте предложения.

- 1) баатр / дуудулж / Цо Манж / нерэн
- 2) бичг / Зая-Пандита / күн / үүдэсн / хальмг
- 3) зөрмг / дээлдж / Эрдни Деликов / кевэр
- 4) нер / делкэ / Көглтин Даван / меднэ / цуг
- 5) зургуд / тег / Гарри Рокчинскийин / магтна / хальмг
- 6) захд / бумб / Элстин / бээнэ / Хоңһрин

4. Келвр бичтн.

Алдр нерэн делгрүлсн хальмг.

Напишите рассказ.

(_____ келвр)

Эн бумбс кенд нерэдгдсэмб?

1. Иршүлтн. Янзар зэнгс тогтатн.

- Очра Номт
- О. И. Городовиков
- Б. Б. Городовиков
- Зая-Пандита
- А. С. Пушкин
- В. В. Хлебников
- Хондр

Соотнесите. Составьте предложения по образцу.

- а) Элстин захд
- ә) Баһ Дөрвдә һазрт
- б) кинотеатрин өөр
- в) Элстин тал дунд
- г) Баатрмудын аллейд
- һ) Москвад
- д) 5-гч микрорайонд

- Янз: (Негдгч зург) 1. Эн Очра Номтд нерәдсн бумб.
 2. Эн бумб Элстин тал дунд бөөнә.
 3. Элстд Очра Номтын нертә уульиц бөөнә.

2. Жилмүд үгәрн бичтн.

Напишите даты словами.

- а. 1879 _____
- ә. 1914 _____
- б. 1958 _____
- в. 1971 _____
- г. 1977 _____

3. Тоог сурврмудла иршүлж бичтн.

Измените цифры в соответствии с вопросами.

	Кедү?	Кедүтә?	Кедүтәдән?
24	хөрн дөрвн	хөрн дөрвтә	хөрн дөрвтәдән
28			
35			
66			
71			

4. Сурврмуд хәрүстәһинь иршүлтн.

Соотнесите вопросы и ответы.

- 1. Ока кедүтәдән цергт мордв? а) 35
- 2. Ока кедүтәдән герүрн хәрж ирв? ә) 24
- 3. Ока кедүтәдән Негдгч делкән дээнд орлцв? б) 28
- 4. Ока кедүтәдән Төрскән харсгч Алдр дээнд дээлдв? в) 79
- 5. Ока кедүтәдән Советск Союзин Геройин нер зүүв? г) 62

Ямаран керг күцэв?

1. Жилмүд үгэр бичгн.

Напишите даты словами.

- а. 1910 _____
 э. 1927 _____
 б. 1945 _____
 в. 1961 _____

2. Ирлүүлн. Үүлдэгчс чикэр олзлгн.

Соотнесите. Поставьте глаголы в правильной форме.

1. Б. Б. Городовиков 1910-гч жилд _____.	а) улдх
2. Бичкндэн эк-эцк уга _____.	э) зүүх
3. Төрскэн харсгч Алдр дээнд баатр кевэр _____.	б) төрх
4. 1945-гч жилд Советск Союзин Геройин нер _____.	в) эклх
5. Энүнэ нилчэр хальмг теегин өслт _____.	г) нерэдх
6. Эн баатрин нерэр уульнцс, школмуд _____.	д) дээлдх

3. Ирлүүлн. Зэңгс тогтатн.

Соотнесите. Составьте предложения.

Б. Б. Городовиковин жирһлин хаалһ.

1. 1910	а) Советск Союзин Геройин нер зүүх
2. 1927	э) сээһэн хээх
3. 1945	б) төрх
4. 1961	в) цергин халхар көдлх
5. 1983	г) Хальмг Таңһчин һардач болх

4. Келвр бичгн. Сурврмуд олзлгн.

Напишите рассказ, используя вопросы.

Мана Таңһчин баатр.
 (_____ келвр)

_____

_____

_____

1. Кезэ төрлэ?
2. Бичкндк цагнь ямаран билэ?
3. Ямаран дээнд орлцв?
4. Ямаран керг күцэв?
5. Ямаран нер зүүв?

Эн харллт альд болв?

1. Ирлүүлгн.

Соотнесите.

А. Балһсн.

Ә. Һол. Теңгс.

1. Шарту	а. Астрахань
2. Аһш	ә. Ессентуки
3. Әәдрхн	б. Волгоград
4. Сарпуль	в. Саратов
5. Йисн Туг	г. Ставрополь

1. Ижл һол	а. Дон
2. Тең һол	ә. Черное море
3. Көк теңгс	б. Волга
4. Хар теңгс	в. Урал
5. За һол	г. Каспийское море

2. Үлү үг олгн.

Найдите лишнее слово.

1. **Хувцн:** бүшмүд, махла, өвөрц, шалвр, һосн, тиирцг.
2. **Зер-зев:** үлд, жид, маля, дорва, саадг.
3. **Церг:** дээч, урч, туг, керм, цергч, жилк.
4. **Өңг:** ноһан, шар, улан, маштг, күрц, цаһан.
5. **Бәрц:** чидлтә, чиирг, көвә, зөрмг, баатр, медрлтә.
6. **Бәәдл:** өндр, өргн ээмтә, шогч, бат цогцта.

3. Үгмүд ормднь тәвти.

Расставьте правильно слова.

а) зургт	б) зургин өмн бийд	г) ард
ә) толһа деер	в) зургин ар бийд	һ) һолын көвәд

4. Зургар келвр тогтатн.

Напишите рассказ по картине.

Алдр харллт.

(_____ келвр)

Эн зурачин зургуд Хальмг Таңһчд үзж болхий?

1. Ирлцүлтн. Үгмүдин ницлһс тогтатн.

1) зэнгллһ	а) одв
2) хатна өргэд нэр	ә) үзүв
3) За һолын хальмгуд	б) белглив
4) зурһата көвү	в) кев
5) көвүг хатнд	г) орулв
6) Фёдор Калмык нер	һ) олв
7) көвүг сурһульд	д) туурв
8) йоста зурач	е) өгв
9) нернь делкәд	ё) тәвв
10) сойлд тәвцән	ж) һунджанав
11) эс үзсндән	ж) хәләнәв
12) керг келәд	з) болв

Соотнесите. Составьте словосочетания.

2. Сурврмуд хәрүстәһинь ирлцүлтн.
Сурврмуд олзлад, күүндвр тогтатн.

Соотнесите вопросы и ответы. Составьте диалог, используя вопросы.

1. Фёдор Калмык кезә төрж?
2. Кедүтә көвүг За һолын хальмгуд олж авч?
3. Кезә немшин хатнд Фёдориг белглж?
4. Фёдор зурачин дамшлт альд авв?
5. Ямаран зун жилин сойлд тәвцән тәвв?
6. Фёдор Калмык кезә өнгрж?
7. Зурачин зург альд үзж болх?

- а. Итальяд, Грецд, Англид.
- ә. 1772-гч жилд.
- б. 1832-гч жилд.
- в. Зурһата.
- г. Санкт-Петербуртт, Лондонд, Немшин һазрт.
- һ. 1764-гч жилд.
- д. 18-19-гч зун жилин сойлд.

3. Зураһар келвр бичтн.

Напишите рассказ по плану.

Фёдор Калмык –
билгтә зурач.

1. Намтр.
2. Бәәдл.
3. Бәрц.
4. Тана тоолвр.

«Жаңһрин» баатрмудын нерд меднч?

1. Ирлцүлтн.

Соотнесите.

1. Алдр Богд Жаңһр
2. Күнд Һарта Савр
3. Орчлнгин Сээхн Миңъян
4. Күңкән Алтн Цееж
5. Догшн Хар Санл
6. Арслнгин Арг Улан Хоңһр
7. Хошун Улан, Хар Жилһн, Аля Шоңхр

2. Умштн. Сурврмудт хэрү өгтн.

Прочитайте. Ответьте на вопросы.

Арслнгин Арг Улан Хоңһр

Хэрү цергин ард,
Йовуд цергин өмн йовдг.
Далн негн бум цергин
Өңгвч болдг Хоңһр гидг баатр.

Күнд Һарта Савр

Залу ямр чиирг болв гиж,
Мөрн деер кү торһдг уга,
Күмни начн
Күнд Һарта Савр болна.

Догшн Хар Санл

Буурл Һалзнарн ирж,
Эзн богдыг дахгсн
Бульһрин көвүн
Догшн Хар Санл болна.

Күңкән Алтн Цееж

Иргсн йирн йисн жилә юмиг
Туужж келдг,
Ирәд уга йирн йисн жилә юмиг
Таажж меддг
Байн Күңкән Алтн Цееж.

Кен...

1. хэрү цергин ард, йовуд цергин өмн йовдг?
2. мөрн деер кү торһдг уга?
3. иргсн йирн йисн жилә юмиг тааж меддг күн гинә?
4. Буурл Һалзнарн ирж, эзн богдыг дахгсн?

Кениг...

1. далн негн бум цергин өңгвч гинә?
2. күмни начн баатр гинә?
3. ирәд уга йирн йисн жилә юмиг тааж меддг күн гинә?
4. догшн баатр гинә?

Кенэ күчэр мадн ода «Жаңһр» умшнавидн?

1. Жилмүд үгэр бичгн.

Напишите даты словами.

- а. 1886 _____
 ә. 1857 _____
 б. 1905 _____
 в. 1908 _____
 г. 1920 _____
 һ. 1960 _____

2. Сурврмуд хэрүстәһинь ирлүлгн.

Соотнесите вопросы с ответами.

1. Ээлән Овла кезә төрлө?	а. 1886
2. Жаңһрч кезә өңгрв?	ә. 1857
3. Очра Номт кезә төрлө?	б. 1905
4. Очра Номт кедүдгч жилд Ик сурһулин оютн болв?	в. 1908
5. Кедүдгч жилд оютн «Жаңһрин» арвн бөлг бичж авв?	г. 1920
6. Кезә Очра Номт сәәһән хәәв?	һ. 1960

3. Сургч үгмүд зәңгд орулгн.
Сурврмудт хәрү өггн.

Вставьте вопросительные слова в предложения. Ответьте на вопросы.

1. _____ нилчәр ода мадн «Жаңһр» умшнавидн?	а) кенәс
2. Очра Номт _____ «Жаңһрин» арвн бөлг бичж авв?	ә) ю
3. _____ дегтрмүд Очра Номт бичж?	б) кенә
4. Очра Номт цуг жирһлин туршарт _____ делгрүлв?	в) кенд
5. Элстд _____ нерәдсн бумб бәәнә?	г) ямаран
6. Ээлән Овла _____ төрж?	һ) кедүтәдән
7. _____ көвүн экләд «Жаңһр» дасв?	д) кен
8. _____ Ээлән Овлаг оньган өгч соңсдг билә?	е) альд

4. Нег бумбин тускар келвр тогтатн.

Напишите рассказ об одном из памятников.

Ээлән Овла
(Бәрмлч:
Васькинә
Владимир)

Очра Номт
(Бәрмлч:
Евсейн Нина)

Төрскэн харсгч Алдр дээнэ баатрмудыг меднч?

1. Ирлцүлтн. Үгмүдин ниицлһс тогтатн.

Соотнесите. Составьте словосочетания.

- А. 1) туурмжта а) үрн
 2) омгта ә) ач
 3) хуврлт уга б) үүлдвр
 4) мартмж уга в) нерн
 5) күчтә г) ноолдан
 6) күцәсн һ) туурмж
 7) живртә

- Ә. 1) тотхж а) батрх
 2) нерн ә) авх
 3) бахмж б) санх
 4) үлгүр в) күцәх
 5) ноолданд г) болх
 6) ач һ) хорх

2. Шүлглә ирлцүләд, үгмүд зәнгсд орултн.

Вставьте слова в соответствии со стихотворением.

- Баатрмудын үүлдвр _____.
- Омгта үрдин _____ олна дуунд батрна.
- Үйәс үй кедәд, _____ болна.
- Күчтә ноолданд хорснд көгшрлт, _____ уга.
- Теднә күцәсн _____ хуврлт уга.
- Жилмүд _____ өңгрнә.
- Живртә _____ мөңкрнә.

- нерд
 туурмж
 үкл
 туурмжта
 ачд
 бахмж
 цувлдж

3. Дугжах үгмүд бичтн.

Напишите недостающие слова.

Ю кех?	Юн?	Кен?	Ямаран?
туурх	(1) _____	_____	туурсн
омг авх	омг	_____	(2) _____
(3) _____	халһн	хаһач	хасн
шавтх	шав	_____	(4) _____
(5) _____	иткл	_____	итклгә
нуух	(6) _____	_____	нуувч

4. Келвр бичтн.

Напишите рассказ.

Төрскэн харсгч Алдр дээнэ баатр.

(_____ келвр)

Ямаран наадн чамд цугтаһаснь икэр таасгдна?

1. Үгмүд хойр багт хувати.

Разделите слова на две группы.

	Артист.	Наадн.	
инэдтэ	1. _____	1. _____	шогч
ухата	2. _____	2. _____	ачта
соньн	3. _____	3. _____	өвэри
шогта	4. _____	4. _____	олмна
тоолврта	5. _____	5. _____	
	6. _____	6. _____	
	тоомерта	сурһмжта	билгтэ

2. Ирлцүлтн.

Соотнесите.

- Үлмж:** Нанд наадн таасгдв.
(1) _____
- Герлэ:** Санснас сэн болв.
(2) _____
- Үлмж:** Э, шогта наадн бөөж.
Дэкэд ямаран наад хэлэхэр бээнэч?
- Герлэ:** (3) _____
- Үлмж:** Нанд бас. Би нег чигн нааднас
дугад угав.
- Герлэ:** (4) _____
- Үлмж:** Иткхд күнд. Тернь тиим.
Герлэ: Үлгүрлэд келхлэ, «Эңкр манахс»
гидг наад үзлч?
- Үлмж:** (5) _____, хэлэлэв.
Йир таасгдв.
- Герлэ:** Тиимий? (6) _____, одад хэлэнэв.

- а. Инэднд көшүв.
- ә. Үнэрий?
- б. Эрк биш,
- в. Чи юн гиж санжанаач?
- г. Керг кенэд,
- д. Йилһэн уга.

3. Зэнге зарла ирлцүлтн.

Соотнесите описание спектакля с афишами.

- Эн хальмг амн урн үгин зөөрэс авсн наадн. Хатуч хан күүкэн мордулхар бээнэ. Марһа кенэ. Нег угатя көвүн цугтаһаснь цецн, билгтэ болна.
- Эн нааднд хальмг улсин туужин нег халхин тускар келгдженэ. Тернь зовлцта цаг бөөж.
- Эн ачта хальмг бичэчин наадн. Хальмг театрт эн түрүн наадн болв.
- Эн нааднд бурхн шажна төр хаһлжана. Күн юуна төлэ бөөдгинь медүлжэнэ.

Юуна төлө эмтн Интернет олзлна?

1. Сурврт хэрү өгтн.

Ответьте на вопрос.

Кедү дэжж эн кергүд күцэнэч?

1. Би _____ Интернет олзлнав.	а) зөрмдөн
2. Интернетэр _____ үүрмүдтэһэн күүнднэв.	б) дару-даруны
3. _____ Интернетд наад нааднав.	в) өдр болһн
4. Би Интернетд хулд кенэв.	г) асхн болһн
5. Би Интернетд _____ зэнгллһ хээнэв.	д) долан хонгт нег дэжж
6. Интернетд _____ кино хэлэнэв.	е) сард хойр дэжж

2. Сурврумүдт хэрү өгтн.

Ответьте на вопросы.

Компьютерин сурвр.

- Өдр болһн кедү частан Интернет олзлнач?
_____
- Ямаран сайт цугтаһаснь икэр олзлнач?
_____
- Интернетд наад нааднч? Ямаран наадд?
_____
- Интернетд хулд кенч? Ю хулдж авнач?
_____
- Дэжж юуна төлө Интернет олзлнач?
_____

3. Зураһар дамжад, Интернетэс медж авсн күүнэ тускар келвр бичтн.

Напишите рассказ по плану о человеке, о котором вы узнали из Интернета.

Энүнэ тускар Интернетд бичж.

(_____ келвр)

_____

_____

_____

- Кезэ болһн альд төрж?
- Альд сурһуль дасч?
- Ямаран эрдмтэ болж?
- Ямаран күсл күцэж?
- Юуһарн нерэн делгүрүлж?

Кен кенэ тускар келвр бичхэр бээнэ?

1. Дутжах үгмүд бичтн.

Напишите недостающие слова.

Ю кех?	Юн?	Кен?	Ямаран?
эмнх	(1)_____	2)_____	эмндг
(3)_____	көдлмш	көдлмшч	көдлмшч
гемнх	гем	_____	(4)_____
_____	(5)_____	медрлч	медрлтэ
(6)_____	туурмж	_____	туурсн
тосхх	(7)_____	(8)_____	тосхсн
гэрх	гэрэн	(9)_____	(10)_____

2. Чик үгмүд бичтн.

1. Мини эк кү сээнэр _____.
2. _____ күн нерэн туурулна.
3. _____ күн эмчд одна.
4. Гүн _____ кенд болвчн кергтэ.
5. Мини аав нерэн _____ малч.
6. Балһсна тал дунд ик _____ өргжэнэ.
7. Хаврар _____ цецгүд сээнэр урһжана.

Впишите слова в правильной форме.

эмнх
көдлх
гемтх
медрлтэ
туурх
тосхх
гэрх

3. Чик хэрү шүүтн.

1. Аав малчин эрдм _____ меднэ.
а) гүн б) гүүнэр г) гүүдүлнэ
2. Би ааван ик гидгэр _____.
а) тевчсн б) тевчдг г) тевчнэв
3. Мини аав ик _____ күн.
а) дамшлтта б) дамшлт г) дамшх
4. Аав нерэн _____ көдлөч.
а) туурх б) туурмж г) туурулсн

Выберите правильные слова.

4. Келвр бичтн.

Напишите рассказ.

Көдлмшч күн туурмжта болтха!

(_____ келвр)

Хальмг Таңһчдан ямаран тус күргхэр седжэнэч?

1. Үгмүдин ниицлһс тогтатн.

- А. 1) нер а) күргх
 2) керг ә) орулх
 3) тус б) делгүрүлх
 4) орм в) төвх
 5) тус г) күцэх
 6) күсл һ) заах
 7) медрл д) шинжлх
 8) кел е) эзлх

- Ә. 1) гүн а) олз
 2) дамшлтта ә) медрл
 3) ончта б) баатр
 4) туурулсн в) эмч
 5) зөрмг г) багш
 6) ачта һ) көдлмшчнр
 7) тоомсрта д) керг
 8) сойлын е) әмтн

Составьте словосочетания.

2. Дутжах үгмүд бичгн

Напишите недостающие слова.

Ю кех?	Юн?	Кен?	Ямаран?
олзлх	(1) _____	олзлач	олзта
медх	медрл	медрлч	(2) _____
келх	келн	(3) _____	келтә
(4) _____	шинжлһн	шинжләч	шинжлсн
делгүрүлх	делгрлг	_____	(5) _____
дамшх	(6) _____	_____	дамшлтта

3. Үгмүд зәнгед орултн.

Вставьте слова в предложения.

1. Эмч әмтнд ик _____ күргнә.
2. Нәрә гүн _____ көдләч болх.
3. Өлзәт хальмг келнә _____ болх.
4. Хальмг нерән _____ күн олн.
5. Герлә _____ эмч болх саната.
6. Жиижә Таңһчин _____ ик тус күргх.

- тус
 медх
 шинжләч
 делгүрүлх
 дамшх
 өсх

4. Келвр бичгн.

Напишите рассказ.

Эңкр Таңһчдан тусан күргнәв!

(_____ келвр)

Тади медрлэн яһж гүүдүлнэт?

1. Шин үгмүд тогтатн.

Образуйте новые слова.

-ч

- 1) хөн – хөөч
- 2) үкр –
- 3) мал –
- 4) һосн –
- 5) харул –

-лт

- 1) өс – өслт
- 2) дамш –
- 3) делгр –
- 4) харс –
- 5) иньгл –

-ач / өч

- 1) умш – умшач
- 2) зал –
- 3) ширд –
- 4) бич –
- 5) зур –

-вч

- 1) күзүн – күзүвч
- 2) шаһа –
- 3) салькн –
- 4) тоха –
- 5) чикн –

-вр

- 1) күүнд – күүндвр
- 2) кел –
- 3) сур –
- 4) тоол –
- 5) тээл –

-лһн

- 1) умш – умшлһн
- 2) батл –
- 3) тоол –
- 4) биил –
- 5) зур –

2. Үгмүд зэңгд чикэр бичтн.

Впишите слова в правильной форме.

- 1. Мини шуурха сөөкә _____ ясв.
- 2. _____ көдлмшт оньг кергтә.
- 3. Мини _____ шин, сән.
- 4. Цогцан _____ – ик керг.
- 5. Эмчд олн _____ кергтә.
- 6. Би _____ бичхдән дуртав.

- һосн
- зал
- чикн
- батл
- дамш
- кел

3. Янзар бичтн.

Напишите по образцу.

- 1. умшх: умшлһн, умшач, умшен
- 2. келх:
- 3. сурһх:
- 4. тоолх:
- 5. харвх:
- 6. иньглх:

Үг юунаас тогтна?

1. Шин үгмүд тогтатн.

Образуйте новые слова.

-та / тэ

- 1) онч – онч**та**
- 2) чидл –
- 3) ухан –
- 4) чиг –
- 5) тус –

-дг

- 1) нис – нис**дг**
- 2) өмс –
- 3) бич –
- 4) тевч –
- 5) тоол –

-ц

- 1) утул – утул**ц**
- 2) доһл –
- 3) дүүр –
- 4) саатул –
- 5) тусл –

-ха / хэ

- 1) хамхр – хамхр**ха**
- 2) шуур –
- 3) кемтр –
- 4) таср –
- 5) эвдр –

-сн

- 1) нис – нис**сн**
- 2) өмс –
- 3) бич –
- 4) тевч –
- 5) тоол –

-мһа / мха / дһа

- 1) ол – ол**мһа**
- 2) шамд –
- 3) ууль –
- 4) марг –
- 5) унт –

2. Үгмүд зэнгд чикэр бичгн.

Впишите слова в правильной форме.

1. Көвүн _____ керг күцэв.
2. Һэрэ _____ нохад дөң болв.
3. Эцк _____ сандл ясв.
4. _____ бичкдүд түрүн орм эзлв.
5. Үлмжин эк – эмтн _____ эмч.
6. Мини _____ келвр түрүн орм эзлв.

- тус
доһл
хамхр
ол
тевч
бич

3. Татаста үгмүд юунаас тогтна?

Из каких частей состоят подчеркнутые слова?

1. Хальмг Таңһчин өслтд ик тус күргв.
2. Эмтн тосхачнрин көдлмш күндлиэ.
3. Ээлэн Овла нер һарсн жанһрчирин негнь.
4. Өлзэт келврэн алдр баатрт нерэдв.

Чи умшхдан дуртавч?

1. Үгмүдин ницлһс тогтатн.

- 1) саадгин
- 2) шову
- 3) һавшун
- 4) һарас
- 5) дөөсндөн
- 6) өргмжтө
- 7) һарад
- 8) сүлдг
- 9) түүдг
- 10) мөрн

Составьте словосочетания.

- а) дөөч
- ә) һерн
- б) халта
- в) зулх
- г) сумн
- һ) мет
- д) харвх
- е) күлг
- ё) алдрх
- ж) сүмсн

2. Зэңгс тогтатн.

1. Арнзл
2. Баатр
3. Түүдг
4. Залу
5. Саадг
6. Сумн

мет

- хурдн.
төгрг.
шулун.
һавшун.
чиирг.
мергн.

Составьте предложения.

3. Зэңгс тогтатн.

1. Мөрн-күлг
2. Теегин гөрәсн
3. Хармин Хату
Хар баатр

кедү мет

- хурдн
һавшун
шулун

болв чигн,

Йовһн
Мергн
Баатр

терүнәс

- шулун.
хурдн.
һавшун.

4. Мөрн-күлг
5. Теегин гөрәсн
6. Хармин Хату
Хар баатр

кедү

Арнзл
сумн
бар

мет

- хурдн
һавшун
шулун

болв чигн,

Йовһн
Мергн
Баатр

терүнәс

- шулун.
хурдн.
һавшун.

Составьте предложения.

4. Хойр багт хуватн.

Разделите на две группы.

үриәнһ
орчлһгин
делкән
олн әмтнә

Юуна төлә?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Кенә төлә?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

орн-нутгин
үүрин
элһн-садна
эвин

Чи умшхдан дуртавч?

1. Ирлүүлгн.

Соотнесите.

1. Модн темсэрн медгддг,	а) эврэ зөв күцдг.
2. Күүнэ зөв күцэхлэ,	э) баатр уга.
3. Селвг уга –	б) күн кергэрн медгддг.
4. Буульмж уга –	в) живр урһадг.
5. Чик буульмж	г) цецн уга.

2. Үгмүд хойр багт хуватн.

Разделите слова на две группы.

		Сэн бэрц.	Му бэрц.		
залху	оньгта	1. _____	1. _____	догшин	олмна
худлч	тевчүн	2. _____	2. _____	көдлмшч	альвн
көр	цаһан седклтэ	3. _____	3. _____	һэргтэ	һольшг
	шудрмг	4. _____	4. _____		ээмтхэ
		5. _____	5. _____		
		6. _____	6. _____		
		7. _____	7. _____		

3. Келврлэ ирлүүлэд, чик үг шүүтн.

Выберите слово в соответствии с рассказом.

- Эмгн ачтаһан (деегшән / дорагшан) давшч йовла.
- Хаалһ мөстэ болад, эдн (хэрү / деегшән) дошв.
- Намру (сүк / күрз) шүүрч авад, мөс чавчад адрутулв.
- Намру элс (овалад / тараһад) цацв.
- Намру эмтн (хальтртха / бичэ хальтртха) гинһэд хаалһ һарһдг болв.
- «Ут наста бол!» – гиж эмтн икэр (уурлдг / хандг) билэ.
- Намруг (шоглж / энкрлж) эмтн «Ут Наст» гидг нер өгв.

4. Келврлэ ирлүүлэд, зэнгс чик даранднь тэвтн.

Расставьте предложения в правильной последовательности в соответствии с рассказом.

- Намру күрз авад, жим хаалһиг чавчад адрутулв. _____
- Нег дэжж эмгн ачтаһан уульнцар деегшән давшч йовла. _____
- «Ут наста бол!» – гиж эмтн икэр хандг билэ. _____
- Мана уульнид бээдг улс цуһар Доржин Намруг танһна. 1.
- Тер өдрэс авн Намру хаалһ һарһдг болв. _____
- Хаалһ мөстэ болад, эдн хэрү дошв. _____
- Тер учрар Намруг энкрлж «Ут Наст» гидг нер өгв. _____
- Ут наста бол гиж йөрөһэд, эмгн ачтаһан хаалһарн йовж одв. _____

Кен кезэ ю кев?

1. Ирлүүлгн.

1. Зая-Пандита
2. О. И. Городовиков
3. Б. Б. Городовиков
4. Очра Номт
5. Фёдор Калмык
6. Делгэ Эрднь
7. Басцга Баатр
8. Бартуна Олег

Кен ю кев?

- а) Хальмг Таңһчин өслт эклв.
- э) зурач нерэн туурулв.
- б) Цаһан толһа үүдэв.
- в) Тең холын өөр дээлдв.
- г) Мөрн цергин бүрдэчин негнь болв.
- һ) компьютерин халхар көдлжэнэ.
- д) «Жаңһр» бичж авв.
- е) «Кенз байн» гидг наад бичв.

Соотнесите.

2. Ирлүүлгн.

1. Көглтн Дава
2. Очра Номт
3. Б. Б. Городовиков
4. Мошулдан Мергн
5. Аюка
6. Догшн Хар Санл
7. Ээлэн Овла
8. Мучирэн Сергей
9. Санжра Николай

Кен кемб?

- а) хардач
- э) бичэч
- б) баатр
- в) шинжлэч
- г) дээч
- һ) зурач
- д) жаңһрч
- е) хан
- ё) артист

Соотнесите.

3. Чик үг шүүтн.

Выберите правильное слово.

1. Ямаран чигн келн-улст нернь _____ эмтн дала.
 а) хүврсн   э) туурсн   б) цувлдсн
2. Теднэ нерд _____ туужд үлднэ.
 а) мөңкрэд   э) мартгдад   б) шавтад
3. Теднэ күцэсн _____ хүврлт уга.
 а) наадн   э) ач   б) нерн
4. Шинэс өсчэх үйирт теднэ керг _____ болна.
 а) бахмж   э) тосхлт   б) мергн
5. _____ үрдин нерд олна дуунд мөңкрнэ.
 а) шунмһа   э) бичкн   б) ачта

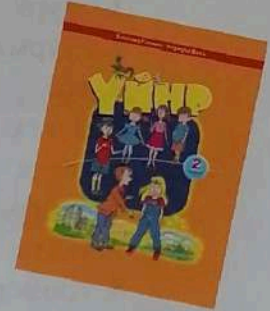
Ямаран күсл өмнөн тэввт?

1. Текстлэ ирлцүлэд, нээмн үг олад, буулһад бичгн.

Найдите и выпишите восемь слов из текста.

Б	И	Ч	К	Д	Ү	Д
А	О	Л	С	О	Й	Л
Г	Е	Ш	А	А	Н	А
Ш	Д	Е	Г	Т	Р	В
Р	О	И	Ш	Р	И	Ъ
У	М	Е	Д	Р	Л	Я
Ж	Г	К	Ү	С	Л	С

1. Үйнр _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____

2. Үлү үг олгн.

Найдите лишнее слово.

1. **Дегтр:** янз, халх, толь, бичүүр, зокал.
2. **Кичэл:** умшх, залхурх, сонсх, хэрү өгх, дасх.
3. **Келн:** өвкнрин, төрскн, йиртмжин, хальмг.
4. **Келн:** дасх, медх, асрх, тевчх, күүндх.
5. **Нөкл:** дөң болх, эврэн күцэх, туслх, дамжх.

3. Үгмүд хойр багт хуватн.

Разделите слова на две группы.

КЕЛ ДАССН КҮН Ю КЕХ...

залхурх	зөвтэ?	зөв уга?	чеежэр медх
медрл авх	1. _____	1. _____	келвр тогтах
дассан мартх	2. _____	2. _____	зокалмуд дасх
кергэн эс күцэх	3. _____	3. _____	кичэлэсн дутх
	4. _____	4. _____	

4. Зэңгс тогтатн.

Составьте предложения.

- 1) эклц / сурһулин / «Үйнр» / дегтр / школын
- 2) «Үйнр» / дамжж / дасувидн / кел / мадн / хальмг / дегтрэр
- 3) дегтрэр / кел / амр / «Үйнр» / болн / соньн / хальмг / дасхд
- 4) бичкдүдиг / дасхна / дегтр / күүнддг / хальмгар
- 5) күүкд / тууж / авна / авъяс / хальмг / болн / медж
- 6) «Үйнр» / дөң / кел / болна / ик / дасхд
- 7) эмтнд / делгрх / алдр / олин / нерн / туслхла

Чи наадхдан дуртавч?

1. Нег чинртэ үгмүд олж бичтн.

- 1. туурх — _____
- 2. туурмж — _____
- 3. тус — _____
- 4. магтх — _____
- 5. гевчх — _____
- 6. баатр — _____
- 7. ухата — _____
- 8. тоомсрта — _____

Найдите синонимы и впишите их.

Б	У	У	Л	Ь	Х	Б	Л
К	И	М	О	Ж	Ж	А	Д
Ү	Д	Е	Л	Г	Р	Х	З
Н	А	Д	З	Ө	Р	М	Г
Д	Ч	Р	А	И	О	Ж	О
Л	Т	Л	О	Ц	Э	Ц	Я
Х	А	Т	Ш	Н	О	У	О
О	Ч	Э	В	О	С	Н	Ү

2. Зургудар сурврумд тогтатн.

Задайте вопросы по рисункам.

1.

2.

3.

4.

3. Зургудар келвр бичтн.

Напишите рассказ по рисункам.

1.

2.

3.

4.

Чи ю дасвч?

1. Сурвмуд хэрүстэһинь ирлцүлтн.

Соотнесите вопросы с ответами.

1. Эн бумб кенд нерэдгдсмб?	а) Ижл холын көвөд.
2. Эн баатр ямаран керг күцэв?	ә) Алдр дээчнрин.
3. Эн харһлт альд болв?	б) Сойлд.
4. Юунд тэвцэн тэвв?	в) Таңһчин өслгд тусан күргв.
5. Кенэ күчэр «Жаңһр» умшнавидн?	г) Дегтр умшч.
6. Кенэ күцэсн ач хуврлт уга?	һ) Алдр баатрт.
7. Наадн юуһарн таасгдв?	д) Хальмг кел делгүрүлхэр.
8. Юуна төлө Интернет олзлнач?	е) Номтын.
9. Ямаран тус күргхэр бээнэч?	ё) Шогарн.
10. Яһж медрлэн гүүдүлнэч?	ж) Зэнгллһ белдхин.

10 Чини аш:

2. Чик үг темдглтн.

Отметьте правильное слово.

- Баатр Аакун нерн (мөңкн / мөңкиндэн) бээх.
- Хаана (өргд / өргэд) ик нэр болж.
- Мини эк ик (дамшлтта / дамшлт) эмч.
- Алдр баатрин нерн (мөңкрсн / мөңкрэд) туужд үлдв.
- Бичэчин күцэсн ач (хуврлт / хуврх) уга.
- Мергн хаһач (цувлх / цувлдж) йовсн немшин машид шатав.
- Түүмрчин кесн үүлдвр (туурмх / туурмжта) болв.
- Аав малчин эрдм (гүн / гүүнэр) меднэ.

8 Чини аш:

3. Зэңгс тогтати.

Составьте предложения.

- сумндан / деерэн / авсн / саадгин / Мергн / мергн / нер
- нерн / туурч / бахмжта / делкөд
- һутатн / залу / бичэ / нерэн
- жим / чавчад / Намру / адрутулув / хаалһ
- дээнд / орлцв / түрүн / Алдр / өдрэснь
- баатрин / уульнцс / эн / зүүнэ / нер
- нерн / өргжэнэв / деерэс / бичкдүдин / ханлт

7 Чини аш:

4. Нег ункта үгмүд тогтати. Зэңгсд орултн.

Образуйте однокоренные слова.

Вставьте слова в предложения.

- Нернь _____ эмтн Хальмг Таңһчд олн.
- Б. Б. Городовиковин нерн _____ болж.
- Күцэсн ач күүнэ нер _____.
- Эн өргэг ачта _____ тосхла.
- Мана аав _____ герт бээнэвидн.

туурх
тосхх

5 Чини аш:

30 Цуг ашлт:

Эгшг үзгүд.

1. Шинжлгн.

Изучите.

ЭГШГ ҮЗГҮД	
Өмн дарана	Ар дарана
э	а
е	ё
и	ы
ө	о
ү	у
э	ю
	я

ЭГШГ ЭС			
ахр	удан	ахр	удан
а [а]	аа [а:]	цасн	цаасн
э [э]	ээ [э:]	селэн	сээхн
и [и]	ии [и:]	мис	биилжэнэ
о [о]	оо [о:]	ноха	тоолжана
ө [ө]	өө [ө:]	көвүн	өөмжэнэ
у [у]	уу [у:]	хур	дуулжана
ү [ү]	үү [ү:]	күн	күүкн
э [э]	ээ [э:]	эн	ээж

2. Тодлгн.

Запомните.

ЭГШГИН ТААРЛТ

Өмн дарана эгшг үзгүд
өмн дарана эгшг үзгүдлэ таарна.

Ар дарана эгшг үзгүд
ар дарана эгшг үзгүдлэ таарна.

3. Дутжах үзг тэвти.

Впишите недостающую букву.

1) тем__н (а, э)

5) к__вүн (о, ө)

2) так__ (а, э)

6) __ньгта (о, ө)

3) киитр__л (у, ү)

7) гиич__н (и, ы)

4) давш__р (у, ү)

8) бич__р (у, ү)

4. Чик үгмүд темдглгн.

Отметьте правильные слова.

1. Ямаран (сээхн / сэхн) цешгүд.

5. Дү (күүкн / күкн) Альмн ширэ арчжана.

2. Үлмжин эгч цешгүд (сулһжана / суулһжана).

6. (Уһн / ууһн) көвүн шаһа наачана.

3. Үлмж (эждэн / ээждэн) нөкд болжана.

7. Цаһан (аһ / ааһ)-сав уһажана.

4. Мини эгч (китрүл / киитрүл) секжэнэ.

Хойр ээтэ эгшг үзгүд.

1. Шинжлгн.

Хойр ээтэ эгшг үзгүд		
е	[йэ]	еңг
ё	[йо]	ёлк
ю	[йу]	юн
я	[йа]	ясн

Изучите.

юн		яман – я-ман	
ю	[й]	я	[й]
	[у]		[а]
н	[н]	м	[м]
<hr/>		<hr/>	
2 үзг	3 э	а	[а]
		н	[н]
		<hr/>	
		4 үзг	5 э

2. Үгд кедү үзг, кедү э бөөнэ? Темдглгн.

- 1) еңг   ___ үзг   ___ э
- 2) яман   ___ үзг   ___ э
- 3) ямаран ___ үзг   ___ э
- 4) ягур   ___ үзг   ___ э

Сколько букв и сколько звуков в слове. Отметьте.

- 5) ясн   ___ үзг   ___ э
- 6) юзһа   ___ үзг   ___ э
- 7) юн   ___ үзг   ___ э
- 8) юмб   ___ үзг   ___ э

3. Чик үзг темдглгн.

- 1. (Я / Йа)гур көвүн (я / яа)рм орна.
- 2. Эн (е / йэ)нг хулдж (а / аа)вна.
- 3. (Я / Йа)маран с(э / ээ)хн сав.

Подчеркните правильную букву.

- 4. (Ю / Йу)н дотрнь б(э / ээ)нэ.
- 5. (Йа / Я)лмн һаз(э / а) бөөнэ.
- 6. (Я / Йа)с кемлж(э / ээ)нэ.

4. Үгмүд бичгн.

Напишите слова.

- 1. [ав]   _____
- 2. [а:в]   _____
- 3. [ор]   _____
- 4. [о:шк]   _____
- 5. [өрм]   _____
- 6. [ө:мх]   _____

- 7. [будн]   _____
- 8. [су:лһ]   _____
- 9. [күн]   _____
- 10. [кү:кп]   _____
- 11. [үкүг]   _____
- 12. [ү:лн]   _____

5. Сурврмүдт хэрү өгтн.

Ответьте на вопросы.

- 1. Хальмг келнд кедү эгшг үзгүд бөөнэ?
- 2. Кедү өмн дарана эгшг үзг бөөнэ? Ямаран?
- 3. Кедү ар дарана эгшг үзг бөөнэ?
- 4. Ямаран эгшг үзгүд таарна?
- 5. Яһж удан эгшг эс бичгднэ?
- 6. Ямаран эгшг үзгүд хойр ээтэ?

Хадвр үзгүд.

1. Тодлгн.

Запомните.

жөөлн темдг

Х А Д В Р		Ү З Г Ү Д	
Хошадлдг		Хошадлдго	
Дуута	Дүлэ	Дуута	Дүлэ
б	п	л	ц
в	ф	м	щ
г	к	н	
h	х	ң	
д	т	р	
ж	ш	й	
ж	ч		
з	с		

хату темдг

2. Чик үзг темдглгн.

Отметьте правильную букву.

1) ки ___ г	(ж / ш)	5) кам ___ цецг	(б / п)
2) бө ___ ч	(г / к)	6) домбр ___	(ж / ч)
3) эрс ___	(т / д)	7) ээ ___ гә	(з / с)
4) за ___ сн	(h / x)	8) зәңг ___	(т / д)

3. Кергтә үг зокалд орулгн.

Вставьте нужное слово в правило.

- Кемр үгд **өмн дарани эгшг үзг** бөөхлө, **жөөлн темдг** _____.
(бичгднэ / бичгдхш)
- Кемр үгд **ар дарани эгшг үзг** бөөхлө, **хату темдг** _____.
(бичгднэ / бичгдхш)
- Л, Н, Д, Т** үзгүдин хөөн _____ темдг бичгднэ.
(жөөлн / хату)

4. Ъ» темдг бичгднэ эс гиж бичгдхш?

«Ь» знак пишется или не пишется?

1) ал ___ д	6) герл ___ вч ___	11) биил ___ х
2) ал ___ хн	7) дел ___ гәтә	12) бал ___ чг
3) бел ___ дх	8) ган ___ лдх	13) ил ___ в ___ тә
4) хал ___ ш	9) шүл ___ г	14) хал ___ мг
5) бич ___ г	10) он ___ гта	15) дөч ___ н

Орч нернэ киискврмүд.

1. Тодлгн.

Запомните.

	Киискврмүдин сурврмүд		Нег то			Оли то		
			1-гч нүр	2-гч нүр	3-гч нүр	1-гч нүр	2-гч нүр	3-гч нүр
1.	Кен?	Юн?	би	чи	эн	мадн	тадн	тедн
2.	Кенэ?	Юуна?	мини	чини	энүнэ	мадна	тадна	теднэ
3.	Кенд?	Юунд?	нанд	чамд	энүнд	маднд	таднд	теднд
4.	Кениг?	Юуг? Ю?	намаг	чамаг	энүг	мадниг	тадниг	тедниг
5.	Кенэр?	Юуһар?	нанар	чамар	энүгэр	маднар	таднар	теднэр
6.	Кенлә?	Юунла?	нанла	чамла	энүлэ	маднла	таднла	теднлэ
7.	Кентэ?	Юута?	нанта	чамта	энүнтэ	маднта	таднта	теднтэ
8.	Кенэс?	Юунас?	нанас	чамас	энүнэс	маднас	таднас	теднэс
9.	Кенүр?	Юунур?	нанур	чамур	энүнүр	маднур	таднур	теднүр

2. Чик үг темдлгн.

Отметьте правильное слово.

1. Чи (намаг / намаһар) наад бэржэнч?
2. Чи (энүгэр / энүг) ю кех зөвтөвч?
3. Нег көвүн (маднд / маднла) үүрлхэр бээнэ.
4. Аав ээж хойр (намаг / нанд) хальмг кел дасхна.
5. (Таднар / Тадна) хальмг келн усн.
6. (Чамд / Чамла) хальмгар күүндхдэн дуртав.
7. (Таднла / Таднар) гиичд одж болхий?
8. (Чамаһар / Чамта) таньлдсидан байрлжанава.
9. Тедн (маднта / маднур) үүрлхэр бээнэ.
10. Эн бичг (теднлэ / теднэс) ирв.
11. Эцкм (нанур / намаг) магтна.
12. Би (энүнд / энүгэр) үлгүр авнав.

3. Татаста үгмүдин ормд орч нерд тэвти.

Замените подчеркнутые слова местоимениями.

1. Көвүд Жиижэхэр наад бэржэнэ. а) терүнтэ
2. Мадн Һэрэн аавта хошт йовжанавидн. ә) маднар
3. Багш шин сурһульчнрла күүндв. б) терүгэр
4. Аав нанар болн мини ахар нөкд авв. в) теднлэ

4. Зэнгс тогтатн.

Составьте предложения.

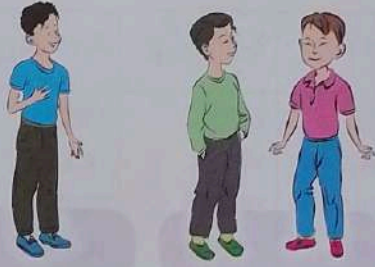
- 1) хальмг / дасна / тедн / даржнгуд / нанла
- 2) умшнава / чамас / хальмгар / би / шулуһар
- 3) наадн / зөвтэ / эн / болх / теднд / сонһн
- 4) дуртав / теднлэ / хальмгар / би / күүндхдэн
- 5) цаг / умшх / нанд / өгчэхш / чи

Бөөлнэ нєрн.

1. Тодлгн.

Запомните.

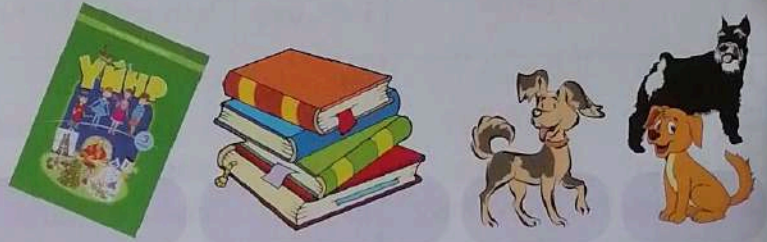
Эн кемб?

көвүн

көвүд

Эн юмб?

дегтр

дегтрмүд

ноха

нохас

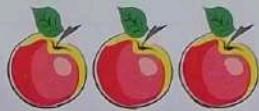
2. Шинжлгн.

Изучите.

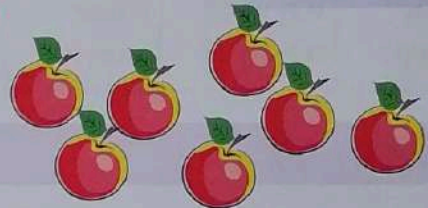
Кедү альмн?

нег альмн

һурвн альмн

дала альмн

3. Үгмүд чик ормднй тэвтн.

Вставьте слова.

Эн кемб?

дегтр	1. _____
самбр	2. _____
күн	3. _____
ноха	4. _____

Эн юмб?

1. _____	көвүн
2. _____	машин
3. _____	сурһульч
4. _____	залу

4. Үлү үг олгн.

Найдите лишнее слово.

- 1) дегтр, багш, ноха
- 2) көвүн, күүкн, самбр

- 3) меечг, машин, күн
- 4) багш, күн, ноха

5. Чик хэруснй шүүгн.

Выберите правильные ответы.

1. Кедү альмн?

а) дөрвн альмн	э) дала альмн	б) дала альмд
----------------	---------------	---------------
2. Кедү дегтр?

а) зурһан дегтр	э) дала дегтрмүд	б) дала дегтр
-----------------	------------------	---------------
3. Кедү күн?

а) хойр күн	э) олн эмтн	б) тавн күд
-------------	-------------	-------------

Бээлһнэ нерн. То.

1. Шинжлгн.

Изучите.

	Нег то	Олн то		Нег то	Олн то
I	көвүн	көвүд	IV	үр самбр	үүрмүд самбрмуд
II	сурһульч багш	сурһульчнр багшнр	V	киилг арслң	киилгүд арслңгуд
III	хора ширә	хорас ширәс			

2. Үгмүд олн тооднь бичгн.

Напишите слова во множественном числе.

Н – Д

НР

Эгшг үзг + С

- 1) модн – модд
2) хөн – _____
3) альмн – _____
4) хавстн – _____

- 5) хөөч – хөөчнр
6) эмч – _____
7) үй – _____
8) ах – _____

- 9) махла – махлас
10) сөөкә – _____
11) харада – _____
12) чирә – _____

Хадвр үзг + МУД, МҮД

К, Г, Ы, Ц + УД, ҮД

- 1) живр – живрмүд
2) үр – _____
3) туһл – _____
4) чон – _____

- 5) цецг – цецгүд
6) ирвск – _____
7) арслң – _____
8) сарнаңк – _____

3. Үгмүд нег тооднь бичгн.

Напишите слова в единственном числе.

1. _____ – ангуд
2. _____ – көвүд
3. _____ – шовуд
4. _____ – нерд
5. _____ – моһас

6. _____ – хулһд
7. _____ – һахас
8. _____ – үкрмүд
9. _____ – багшнр
10. _____ – зәңгчнр

Бээлнэ нернэ киискврмүд.

1. Тодлти.

Запомните.

	Киискврмүдин сурврмүд		1-гч киисклһн		2-гч киисклһн		3-гч киисклһн	
1.	Кен?	Юн?	көвүн	нарн	эгч	бүшмүд	haha	ширэ
2.	Кенэ?	Юуна?	көвүнэ	нарна	эгчин	бүшмүдин	hahan	ширэн
3.	Кенд?	Юунд?	көвүнд	нарнд	эгчд	бүшмүдт	hahad	ширэд
4.	Кениг?	Юуг? Ю?	көвүг	нариг	эгчиг	бүшмүдиг	hahag	ширэг
5.	Кенэр?	Юуһар?	көвүһэр	нараp	эгчэр	бүшмүдэр	hahahap	ширэхэр
6.	Кенлә?	Юунла?	көвүнлә	нарнла	эгчлә	бүшмүдлә	hahala	ширэлэ
7.	Кентэ?	Юута?	көвүтэ	нарта	эгчтэ	бүшмүдтэ	hahata	ширэтэ
8.	Кенэс?	Юунас?	көвүнэс	нарнас	эгчэс	бүшмүдэс	hahahac	ширэс
9.	Кенүр?	Юуnur?	көвүнүр	нарнур	эгчүр	бүшмүдүр	hahahur	ширэхүр

2. Сургч үгмүд бичти.

Напишите вопросительные слова.

1. Һэрэ (____?) һаһцхас үлгүр авна.
2. Герлә (____?) Нүүдлэтэ үүрлнэ.
3. Үлмж нег (____?) көвүнлә таньлдв.
4. Тедн (____?) машиһэр гиичд ирв.
5. Өлзэт (____?) заһста хот идхш.
6. Хулһн (____?) миислэ таархш.

3. Үгмүдин чилгч бичти.

Напишите окончания слов.

1. Күүкд улс (Юунд?) кеерүл ____ дурта.
2. Давсн жил би (Кенд?) эгч ____ зург белгллэв.
3. Мини (Кенэ?) эк ____ билцг йир сээхн.
4. Мадн мана (Кениг?) багш ____ йир тевчнэвидн.
5. Мини (Юуна?) билцг ____ чолун улан өнгтэ.
6. Эн (Юуг?) дегтр ____ эгчдэн белгллнэв.

4. Сургч үгмүд тэвти. Сурти, хэрү өгти.

Вставьте вопросительные слова. Задайте вопросы и ответьте на них.

1. Чи _____ дуртавч? а) юн
2. Чи _____ соньмснач? ә) юунд
3. Эндр _____ автобусар йовхвч? б) юуна
4. _____ хотд дуртавч? в) юуг
5. Чи _____ ээнэч? г) юуһар
6. _____ туск дегтр умшвч? һ) юунла
7. Маһндур _____ болх? д) юута
8. _____ наадхдан дуртавч? е) юунас
9. _____ идж болшго? ё) юунур

8-гч кичэл

Тоолгч нерн.

1. Шинжлгн.

Изучите.

Кедү?	Кедүтэ?	Кедүдгч?
негн	негтэ	негдгч
хойр	хойрта	хойрдгч
хурвн	хурвта	хурвдгч
дөрвн	дөрвтэ	дөрвдгч
тавн	тавта	тавдгч
зурһан	зурһата	зурһадгч
долан	долата	доладгч
нээмн	нээмтэ	нээмдгч
йисн	йистэ	йисдгч
арвн	арвта	арвдгч

2. Сурврумудт хэрү өгтн.

Ответьте на вопросы.

Чи эн цагла ю кенэч?

Чини үр эн цагла ю кенэ?

1. 7 00 _____
2. 7 05 _____
3. 7 10 _____
4. 7 20 _____
5. 7 30 _____

6. 7 50 _____
7. 12 30 _____
8. 14 00 _____
9. 16 00 _____
10. 22 00 _____

3. То үгэр бичтн.

Напишите цифры словами.

- а) 18 _____
- э) 89 _____
- б) 576 _____
- в) 4320 _____

4. Жилмүд үгэр бичтн.

Напишите даты словами.

- а) 2018-гч жил _____
- э) 1945-гч жил _____
- б) 2000-гч жил _____
- в) 2007-гч жил _____

5. Сурврумудт хэрү өгтн.

Ответьте на вопросы.

1. Чи кедүтэвч?
2. Кедүдгч класст сурнач?
3. Кезэ төрлөч?
4. Кедүтэһэн сурһулэн экллөч?
5. Кезэ школан төгсэхвч?
6. Кедү жилдэн сурхвч?

Үүлдэгч. Өдгэ цаг.

1. Тодлги.

Запомните.

Би биилжэнэв.

Чи биилжэнэч.

Эн биилжэнэ.

Тер биилжэнэ.

Мадн биилжэнэвидн.

Тадн биилжэнэт.

Эдн биилжэнэ.

Тедн биилжэнэ.

Би биилжэхшив.

Чи биилжэхшич.

Эн биилжэхш.

Тер биилжэхш.

Мадн биилжэхшивидн.

Тадн биилжэхшит.

Эдн биилжэхш.

Тедн биилжэхш.

Би биилнэв.

Чи биилнэч.

Эн биилнэ.

Тер биилнэ.

Мадн биилнэвидн.

Тадн биилнэт.

Эдн биилнэ.

Тедн биилнэ.

Би биилхшив.

Чи биилхшич.

Эн биилхш.

Тер биилхш.

Мадн биилхшивидн.

Тадн биилхшит.

Эдн биилхш.

Тедн биилхш.

2. Чик үг шүүги.

Выберите правильное слово.

1. Мадн шатр (нааднавидн / наадна).
2. Тадн ю (кенэвидн / кенэт)?
3. Тедн үдин хот ширэлнд (иднэ / иднэвидн).
4. Мадн кичэлмүдин хөөн (амрнат / амрनावидн).
5. Чи школын хашад аһар (киилнэ / киилнэч).
6. Би герин даалһвр (кенэв / кенэвидн).

7. (Би / Чи) үдин хөөн герүрн хэрнэв.
8. (Мадн / Тадн) кичэлмүдин хөөн школдан үлднэт.
9. (Мадн / Тадн) нааднд орлцनावидн.
10. (Тадн / Тедн) аһар киилнэ.
11. (Чи / Эн) шатр наачанач.

3. Чик үг шүүги.

Выберите правильное слово.

Күүкд ода ю кежэнэ?

1. Күүкд герин даалһвр (кенэ / кежэнэ).
2. Эдн ода көгжм (соцनावидн / соцчана).
3. Бичкдүд багштан нөкд (болжана / болна).
4. Тедн наад (хэлэнэ / хэлэжэнэ).
5. Сурһульчнр кичэлдэн шүлг чеежэр (келнэ / келжэнэ).

Үүлдэгч. Өңгрсн цаг.

1. Тодлгн.

Запомните.

Би йовув.	Би йовлав.	Би йовсн угав.
Чи йоввч.	Чи йовлач.	Чи йовсн угач.
Тер йовв.	Тер йовла.	Тер йовсн уга.
Мадн йовувидн.	Мадн йовлавидн.	Мадн йовсн угавидн.
Тадн йоввт.	Тадн йовлаг.	Тадн йовсн угат.
Тедн йовв.	Тедн йовла.	Тедн йовсн уга.

нег дэж	нег жил хооран	нег сар хооран	долан хонг хооран	хурви өдр хооран	хойр өдр хооран	өцклдүр	
кезэнэ	←						● эндр
урднь	давсн жил	давсн сар	давсн долан хонг		урж өдр	давсн өдр	

2. Ирлцулгн.

Соотнесите.

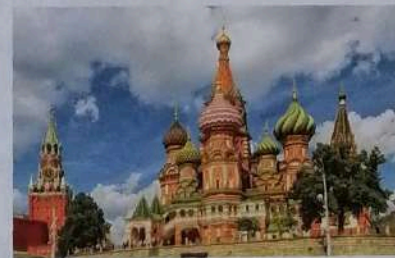
Би		өөмвт	өөмлэт
Чи	өөмв		өөмлэв
Эн	өөмүвидн		өөмлэвидн
Мадн			
Тадн	өөмүв		өөмлэ
Тедн		өөмвч	өөмлэч

3. Чик үг темдглгн.

Отметьте правильное слово.

1. Герлэ үүртэһэн бичкдүдин лагерьт (амрвт / амрв).
2. Мадн Хар тенгст (өөмлэв / өөмлэвидн).
3. Үлмж Москваһур (йовв / йовувидн).
4. Тедн Москва һолар кермэр (усчлат / усчла).
5. Чи Улан талвн (үзлэч / үзлэт).
6. Зунар би сээнэр (амрлавидн / амрув).
7. Мадн өцклдүр шатр (наадлавидн / наадлач).
8. Урж өдр ээж шин бүшмүд хулдж (авчана / авла).
9. (Кезэнэ / Давсн жиллэ) хальмгуд тергэр нүүдг бээж.
10. Давсн долан хонгт хур (орсн / оржахш) уга.
11. Би концертд дуулсн (угач / угав).

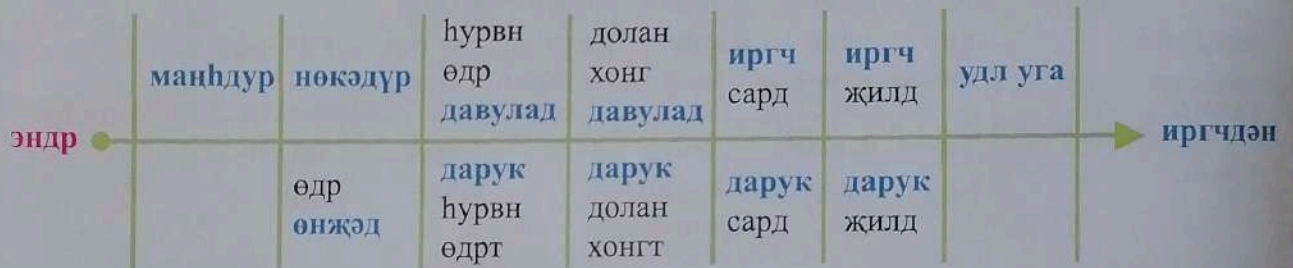

Үүлдэгч. Ирх цаг.

1. Тодлги.

Запомните.

Би биилхв. Чи биилхч. Тер биилх.	Би биилшгов. Чи биилшгоч. Тер биилшго.
Мадн биилхвидн. Тадн биилхт. Тедн биилх.	Мадн биилшговидн. Тадн биилшгот. Тедн биилшго.

2. Сурврумудт хэрү өгги.

Ответьте на вопросы.

1. Чи школд мангдур йовхвч? Уга, _____.
2. Жйижэ Зулын нээрт йөрэл келх? Уга, _____.
3. Мана үүрмүд марһанд орлицх? Уга, _____.
4. Мадн теегт хархвидн? Уга, _____.
5. Тадн сэн өдрлэ дошурар дошхвт? Уга, _____.

3. Чик үг темдглги.

Отметьте правильное слово.

1. Содмн, чи кезэ манаһур гиичд (ирх / ирхвч)?
2. Хамдан дала керг (күцэхв / күцэхвидн).
3. Мадн селэхүр (одхвидн / одхт).
4. Мадн теегт бамб цецгүд (таслхвидн / таслшговидн).
5. Теегт һал шатаж (болх / болшго).
6. Зунар тадн нарнд (ээврлхт / ээврлшгот).
7. Уснур бүдүн күн угаһар йовж (болх / болшго).
8. Мадн эк-эцк угаһар уснд (өөмхвидн / өөмшговидн).
9. Үвлэр мадн панар (дошхт / дошхвидн).
10. Үвлин киитн өдрлэ һаза удан бээж (болх / болшго).

Үүлдэгч. Цаг.

1. Тодлгн.

Запомните.

Нүр	Өдгэ цаг		Өңгрен цаг		Ирх цаг
	Өдгэ цаг	Өдгэ цаг	Өңгрен цаг	Өңгрен цаг	
Би	биилжэнэв	биилнэв	биилүв	бииллэв	биилхв
Чи	биилжэнэч	биилнэч	биилвч	бииллэч	биилхч
Тер	биилжэнэ	биилнэ	биилв	бииллэ	биилх
Мадн	биилжэнэвидн	биилнэвидн	биилүвидн	бииллэвидн	биилхвидн
Тадн	биилжэнэт	биилнэт	биилвт	бииллэт	биилхт
Тедн	биилжэнэ	биилнэ	биилв	бииллэ	биилх

2. Үгмүд нурвн багт хуватн.

Разделите слова на три группы.

	Өдгэ цаг.	Өңгрен цаг.	Ирх цаг.	
кеерүлх	1. _____	1. _____	1. _____	зүүхв
	2. _____	2. _____	2. _____	
	3. _____	3. _____	3. _____	
уйна	4. _____	4. _____	4. _____	болх
	5. _____	5. _____	5. _____	

кежэнэвидн уйв бииллэвидн кеерүлжэнэ унв
келлэ хальтрна өлгхвидн орна тэвхвидн өвдв

3. Үүлдэгчс чикэр бичтн.

Напишите глаголы в правильной форме.

1. Герлэ өдр болһн дошуар _____ (дошх).
2. Ода Герлэ зург _____ (зурх).
3. Өцклдүр Герлэ гиичд _____ (одх).
4. Давсн сарң өдрлэ Герлэ нээрт _____ (биилх).
5. Маңһдур мадн Герлэтэ хамлан _____ (наадх).

4. Чик үг темдглгн.

Отметьте правильное слово.

1. Дарук долан хонгт мадн хээхүлд (одлавидн / одхвидн).
2. (Өцклдүр / Маңһдур) нээрин белдвр эклх.
3. Киитн өдрлэ мадн һаза удан (бээшгот / бээшговидн).
4. Ээж намаг зулын һол кедг (дасхч / дасхла).
5. (Кезэнэ / Иргчдэн) хальмгуд гермүд эргэд зулан давулдг бээж.

Модальн үгмүд.

1. Тодлгн.

Запомните.

Өдгэ цаг		Өнгрсн цаг	
Би чаднав. Чи чаднач. Тер чадна. Мадн чадна видн. Тадн чаднаг. Тедн чадна.	Би чаддгов. Чи чаддгов ч. Тер чаддго. Мадн чаддгов идн. Тадн чаддгов т. Тедн чаддго.	Би Чи Тер Мадн Тадн Тедн	чаддг чаддго билэ в. билэ ч. билэ. билэ видн. билэ т. билэ.

Өдгэ цаг			Өнгрсн цаг			Нанд Чамд Терүнд Энүнд Маднд Таднд Теднд Эднд	умшх	кергтэ. керг уга.
Би Чи Тер Мадн Тадн Тедн	умшх	зөвтэ в. зөвтэ ч. зөвтэ. зөвтэ видн. зөвтэ т. зөвтэ.	Би Чи Тер Мадн Тадн Тедн	умшх	билэ в. билэ ч. билэ. билэ видн. билэ т. билэ.			

2. Зэңгс тогтатн.

Напишите предложения.

1. Би	юм	чанж	чаддго.
2. Чи	кевс	ясч	чаддговидн.
3. Тер	немш келэр	уйж	чаддгов.
4. Мадн	хулд	келж	чаддгот.
5. Тадн	цэ	кеж	чаддгоч.
6. Тедн	компьютер	цеврлж	

3. Чик үг темдглгн.

Отметьте правильное слово.

1. Мини эгч дөнтэдэн умшгч чаддг (билэв / билэ).	3. Чи тавтадан хальмгар келж (чаддг / чадх) билэч?
2. (Би / Чи) хойртадан келж чаддг билэв.	4. Тедн хунтадан тоолж чаддг (билэвидн / билэ).
	5. Тадн нилхдэн биилж чаддг (билэ / билэт)?

4. Зэңгс тогтатн.

Составьте предложения.

- 1) айс / Жиижэ / билэ / дууһин / зөвтэ / шин / дасх
- 2) йөрэл / чи / Өлзэт / дасх / билэч / Зулын / зөвтэ
- 3) соньн / билэт / эрсин / тадн / зурх / зөвтэ
- 4) күртл / зөвтэч / маңдур / чи / дасх / йөрэл
- 5) мадн / дууһан / ода / зөвтэвидн / Зулын / дасх

5. Сурврумудт хэрү өггн.

Ответьте на вопросы.

1. Чамд эндр школд йовх кергтэ?	Уга, нанд _____.
2. Өлзэт герин даалһвр эндр кех зөвтэ?	Уга, энүнд _____.
3. Маднд шүлг дасх кергтэ?	Уга, маднд _____.
4. Тадн шатрин марһанд орх зөвтэвт?	Уга, маднд _____.
5. Теднд гиичд йовх кергтэ?	Уга, теднд _____.

Зэнг.

1. Шинжлгн.

Изучите.

Амр делгргү биш зэнг.

Амр делгргү зэнг.

Энкр тег.

Энкр тег налана.

Теңгр нээхжэнэв.

Көк теңгр нээхжэнэв.

Закгч зэнг.

Бурушагч хүвс.

Соңс!
Умш!
Зур!
Бич!
Су!

Соңстн!
Умштн!
Зуртн!
Бичтн!
Суутн!

Бичэ соңс!
Бичэ умш!
Бичэ зур!
Бичэ бич!
Бичэ су!

Бичэ соңстн!
Бичэ умштн!
Бичэ зуртн!
Бичэ бичтн!
Бичэ суутн!

Ир – бичэ ир.
Ир – иршгов.
Ир – ирсн уга.
Ир – эс ирж.
Ир – ирдм биш.

2. Бурушагч хүвстэ зэнгс бичтн.

Напишите предложения с отрицательными частицами.

Уга

1. Соңс – Соңссн уга.
2. Дуул – _____.
3. Йов – _____.

Бичэ

1. Соңс – Бичэ соңс.
2. Дуул – _____.
3. Йов – _____.

- шго

1. Соңс – Соңсшгов.
2. Дуул – _____.
3. Йов – _____.

Биш

1. Соңс – Соңсдм биш.
2. Дуул – _____.
3. Йов – _____.

Эс

1. Соңс – Эс соңсч.
2. Дуул – _____.
3. Йов – _____.

3. Хээкргч зэнгс бичтн.

Напишите восклицательные предложения.

1. Соңсх: Соңс! – Соңстн!
2. Дуулх: Дуул! – _____!
3. Йовх: _____! – _____!
4. Наадх: _____! – _____!

5. Яһсн ээлтэ шүлгв!
6. _____ өргн теегв!
7. _____ сарул сө _____!
8. _____ өврмжтэ санср _____!

4. Сургч зэнгс бичтн. Хэрү өгтн.

Напишите вопросительные предложения. Ответьте на них.

- 1) теңгр / ямаран / сөөһин?
- 2) кезэ / түрүн / эклнэ / кичэл?
- 3) хөөн / наач / кичэлин / футбол / болхий?
- 4) авһ / гиж / экин ах / эс / наһцх / чамд?
- 5) күцэввч / ямаран / өцклдүр / керг?
- 6) амрлһна / кехвч / ирх / ю / өдрлэ?

1-гч тест.

1. Сурврт чик хэрү шүүтн.

Выберите правильный ответ на вопрос.

1. Хальмг алфавитд кедү үзг бөөнө?	а) 27	ә) 33	б) 39
2. «Н» – эн ямаран үзг?	а) эгшг	ә) хадвр	б) ар дарана
3. Ямаран үзг шишлн хальмг үзг?	а) О	ә) Э	б) Ө
4. Ямаран үзг хойр ээтэ?	а) У	ә) Ю	б) Ү
5. «НИС – Ч» – эн үгд ямаран үзг дутжана?	а) Я	ә) А	б) Ө

5 Чини аш:

2. Чик хэрү шүүтн.

Выберите правильный ответ.

1. Юуна ханцн ахр?	а) киилг	ә) киилгин	б) киилгтө
2. Юн дулан захта?	а) күлт	ә) күлтин	б) күлтгө
3. Эн хот ямаран?	а) махар	ә) махна	б) махта
4. Эн юуна махн?	а) така	ә) такан	б) таката
5. Күүкд юуһар дошчана?	а) цанас	ә) цанта	б) цанар

5 Чини аш:

3. Чик үг темдглтн.

Отметьте правильное слово.

- (Би / Мини) төрскн келн – хальмг.
- Наһц эгч (маниг / маднд) золһж ирв.
- (Чамта / Чамас) хальмгар күүндж болхий?
- (Таднар / Тадниг) ирснтн байрлжана.
- Аав ээж хойр (нанур / намаг) магтна.

5 Чини аш:

4. Чик үг темдглтн.

Отметьте правильное слово.

- (Кезэнэ / Иргчдэн) хальмгуд гермүд эргэд, Зулан давулдг бээж.
- Халун өдрлэ мадн һаза удан (бээшгот / бээшговидн).
- Нөкэдүр Цаһан Сарин белдвр (экллэ / эклх).
- Мадн (теднд / тедниг) тевчнэвидн.
- Зунар Төвд (һазрас / һазрур) йовх санатавидн.

5 Чини аш:

5. Зэигс тогтатн. Түдлһнэ темдг тэвтн.

Составьте предложения.
Поставьте знаки препинания.

1) уга / болх / зуна / удл / амрлһн	4) зурачнрин / һөөхүлд / ямаран / үзүвч / зургуд
2) түрүн / нисв / кезэ / сансрт / космонавт	
3) цаһан / сэн / байр / яһсн / сарин	

5 Чини аш:

25 Цуг ашлт:

2-гч тест.

1. Сурврт чик хэрү шүүтн.

Выберите правильный ответ на вопрос.

1. Хальмг келнд кедү эгшг үзг бээнэ? а) 11   ә) 12   б) 13
 2. «О» – эн ямаран эгшг үзг? а) өмн дарана   ә) ар дарана   б) удан
 3. Ямаран үгд удан э сонсгдна? а) өрм   ә) өөр   б) йөрэл
 4. «Яман» – эн үгд ямаран эс сонсгдна? а) [я]   ә) [йа]   б) [а]
 5. «Биилж ___ нэ» – ямаран үзг дутжана? а) а   ә) э   б) э

5 Чини аш:

2. Чик хэрү шүүтн.

Выберите правильный ответ.

1. Кенэ мис альвн? а) Өлзэтэ   ә) Өлзэтин   б) Өлзэхэр
 2. Юуна чикн сертхр? а) туулан   ә) туулаһар   б) туулата
 3. Юуһар тег байн? а) шовута   ә) шовуһар   б) шовуна
 4. Ноха юута үүрлнэ? а) миисин   ә) миисэр   б) миистэ
 5. Арат юунд хаш өгнэ? а) тоһруна   ә) тоһрунд   б) тоһрунла

5 Чини аш:

3. Тагаста үгмүдин ормд орч нерд тэвтн.

Замените подчёркнутые слова местоимениями.

1. Багш күүкдт даалһвр өгв. а) терүнд
 2. Үлмжд сонһн дегтр бээнэ. ә) тедниг
 3. Сурһульчириг марһанд дуудв. б) маднд
 4. Эндр нанд болн мини ахд бичг ирв. в) теднд

5 Чини аш:

4. Ирлцүлтн.

Соотнесите.

1. _____ Герлә уулта һазрт амрла. а) кезэнэ
 2. _____ Герлә Хар тенгсүр одх. ә) нөкөдүр
 3. Хальмг _____ ишкэ герт бээдг билэ. б) давсн жил
 4. Мадн _____ Моңһлын һазр орхвидн. в) урж өдр
 5. Мадн зуульчлһан _____ эклхвидн. г) иргчдэн
 6. Сурһулин жил _____ чилв. һ) дарук сарла

5 Чини аш:

5. Зэнгс тогтатн. Түдһнэ темдг тэвтн.

Составьте предложения. Поставьте знаки препинания.

1. Хальмг / бээтхэ / мана / мөңкиндэн / Таңһч
 2. хотл / кезэ / мана / тогтла / балһсн
 3. Багшин / сүм / тосхлт / Бурхн / ончта / Алтн
 4. бумбиг / нерһ / бэрмлч / эн / туурсн / ямаран / кев
 5. зовлц / учртха / бичэ / тиим / эмтнд

5 Чини аш:

25 Цуг ашлт: